

Vastaanottaja
Siilinjärven kunta

Asiakirjatyyppi
Kaavaselostuksen liite

Päivämäärä
4.5.2026

YARAN KAIVOS- JA TEHDASALUEEN YLEISKAAVA

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTI- SUUNNITELMASTA SAATUJEN LAU- SUNTOJEN JA MIELIPITEIDEN TII- VISTELMÄT SEKÄ NIIHIN LAADITUT VASTINEET

Laatijat
Hyväksyjä
Kuvaus

Juha Riihiranta, Laura Jalonen
Timo Nenonen, Siilinjärven kunta
Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatujen lausuntojen ja mielipiteiden tiivistelmät sekä niihin laaditut vastineet

1. LAUSUNNOT

1.1 Savon Voima Verkko Oy

Kaavarajauksen alueella sijaitsee Savon Voima Verkko Oy:n sähköasema, 110 kV suurjännitteistä ilmajohtoa sekä jakeluverkon ilmajohtoja, maakaapeleita sekä niihin kuuluvia maanpäällisiä laitteita.

Mikäli sähköasema sekä 110 kV ilmalinja jää kaava-alueen sisäpuolelle tulee niille merkitä kaavaan tarvittavat aluevaraukset. 110 kV ilmalinjan osalta tulee varata 26 m johtoaueka (13 m keskilinjasta molempiin suuntiin) sekä 10 m reunavyöhykkeet molempiin suuntiin. Sähköaseman osalta tulee kaavaan varata sähköasematontin suuruinen alue.

Keski- ja pienjännitteisille johdoille ja kaapeleille ei ole tarpeen tehdä yleiskaavaan aluevarauksia. Nykyisten sähkölinjojen mahdolliset siirrot kustantaa tilaaja tapauskohtaisen arvion perusteella.

Lausumme mielellämme jatkossa hankkeen eri vaiheista, ratkaisun tarkentuessa.

VASTINE: Lausunto merkitään tiedoksi.

1.2 Kuopion kaupunki

Kaava-alue on laaja ja sen etäisyyden Kuopioon, Iisalmeen ja Tahkoon on mainittu ilman kuitenkaan tarkempaa kuvausta siitä, onko ne ilmoitettu laskettuna mistä kaava-alueen osasta ja ilma- vai maanteitse mitattuna?

VASTINE: Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan tarkennetaan, että etäisyydet ovat linnuntietä etäisyyksiä, jotka on mitattu kaava-alueen reunasta.

Kohta 9 kolmas kappale: mainitaan kaavaluonnos, vaikka kaikissa muissa kohdissa sitä termiä ei käytetä, vaan puhutaan valmisteluaineistosta.

VASTINE: Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa tarkistetaan kyseisen kohdan osalta.

Osallisina on mainittu vain kaava-alueen maanomistajat: tulisiko YVA-ohjelmasta annettua perusteltua päätelmää noudattaen täydentää listausta kaava-alueeseen rajautuvien maanomistajien osalta?

VASTINE: YVA:n perustellussa päätelmässä ei ole otettu, eikä ole voitukaan ottaa kantaa yleiskaava-alueen rajautumiseen eikä siten myöskään yleiskaavan osallisiin. Kaava-alueen maanomistajien ohella kaavoitusmenettelyssä osallisia ovat kaikki, joiden oloihin kaavoitus saattaa vaikuttaa.

Asukkaiden ja lomailijoiden paikkojen lunastus on ennakoivasti käynnissä, tiedossa on Alavantieltä ainakin 2 kiinteistöä, jotka ovat siirtyneet jo YARAN omistukseen: onko syytä arvioida todellisen tilanteen mukaan?

VASTINE: Ajantasainen maanomistustilanne otetaan huomioon kaavoitusmenettelyssä.

Huomioita vaikutuksista Kuopion puolelle (YVA-ohjelma ja ELYn antama perusteltu päätelmä siitä):

Valuma-alueet ja kuntarajana oleva vesistö

Valuma-alueita on kaava-alueella useampia ja niiden purkupisteet ovat kuntarajana toimivassa Ventojoessa.

YVA-ohjelmasta ELYn antamassa päätelmässä on hyvin kuvattu jatkotarpeet:

”Luonnonvarakeskuksen mukaan vaihtoehtojen vaikutusten arviointia hankaloittaa puutteelliset seurannat ja lähtötiedot vaikutusalueen virtavesieliöstöstä. Tarkkailuohjelman tulosten perusteella ei pystytä arvioimaan luotettavasti nykyisen toiminnan aiheuttamia mahdollisia kalastorakenteen muutoksia. Kalastotutkimuksia on tehty vain Ventojoen kolmella koskialueella. Lisäksi rakentamisesta aiheutuvien vesistövaikutusten arviointi sisältää runsaasti epävarmuuksia.”

”erityisesti toiminnan häiriö- ja poikkeustilanteissa vesistövaikutukset voivat ulottua hyvinkin laajalle alueelle varsinaisen hankealueen eteläpuolella.”

”Myös ekologiselta tilaltaan hyväksi arvioidussa Ventojoessa fysikaalis-kemialliset laatutekijätkonaisfosfori ja kokonaistyyppi ovat molemmat tyydyttävässä tilassa.”

”Suojavyöhykkeiden määrittelyssä tulee huomioida myös mm. mahdolliset tulvariskit patomurtuma riskialueilla ja niiden vaikutukset ympäröivään alueeseen.”

VASTINE: Vuosina 2025–2026 laaditaan lähialueen pinta- ja pohjavesiä, vesibiologiaa ja kalastoa koskevia selvityksiä. Yleiskaavan alustava suunnittelualue on rajattu niin, että kaivostointi sekä sen merkittävät vaikutukset mahtuvat suunnittelualueen sisäpuolelle. Mahdollisia tulvariskejä on alustavasti tunnistettu YVA-menettelyssä, ja tunnistetut riskit otetaan huomioon yleiskaavoituksessa. Myöhemmin ympäristölupavaiheessa altaiden patomurtumaskenaarioista tullaan laatimaan patoturvallisuuslain 494/2009 9 §:n mukaiset alustavat vahingonvaara-arviot ja tarvittaessa aikanaan myös patoturvallisuuslain 12 §:n mukaiset vahingonvaaraselvitykset leviämismallinnuksineen. Patojen rakennussuunnitelmat hyväksytään ympäristölupavaiheessa patoturvallisuusviranomaisella (Lapin elinvoimakeskus).

Liite 24 Valtakunnalliset maisema-alueet

YVA ohjelman näkemäalueanalyysikartat: Valtakunnallisesti merkittävältä maisema-alueelta (Pohjois-Sänkimäki ja Kinahmi) on useampia, maisemalle tyypillisiä avoimia viljelymaisemia, joista Yaran laajenemisalueet tulisivat näkyvään, kaikissa vaihtoehdoissa ja niiden etäisyys vaihtelee kaavan mukaisesta rajauksesta molemmin puolin kymmenen kilometrin. YVA ohjelman esitustavassa erityisesti Kinahmin suuntaan esittävät kartat on rajattu harmillisesti niin, ettei maisemallista laajennusalueennäkyvyyden kokonaiskuva ole esitetty koko Kinahmin alueesta ja maisemallisten vaikutusten arvioiminen jää aineistoon tutustujalta siten puutteelliseksi. Kaavatyön yhteydessä on syytä huomioida valtakunnallisten maisema-alueiden kokonaisuudet näkymäanalyysin esittämisessä arvioitaessa maisemallisia vaikutuksia.

Havainnekuvat: on tehty kuudesta tarkastelukohdasta, kuvauskorkeutta maanpinnasta ei ole missään yhteydessä selitetty auki. Hukkakangas ja varsinkaan Kuuslahti ei ole kuvattu tavallisen käyttäjän tarkastelukorkeudelta, ja ne eivät siten osoita realistista laajenemisalueen näkyvyyttä maisemassa.

Varjostus: Kuopion puolelle ei ole varjostusvaikutuksia, ainoastaan kaukomaisemassa havaittavisissa olevat varjot. YVA-ohjelmasta ELYn antamassa päätelmässä on hyvin kuvattu jatkotarpeet: ”Varjostusvaikutuksia on tutkittu vain vuoden- ja kellonaikoina, jolloin varjostus on melko vähäistä. Tarkastelua voi pitää puutteellisena, sillä selvitys ei näin tarjoa selkeää tietoa siitä, millainen varjostusvaikutus on aiemmin aamulla, illalla ja vuoden lyhyemmän päivän aikoina, jolloin aurinko on matalammalla. Lisäksi selvitys ei ole visuaalisesti kovinkaan selkeä. Selostuksessa varjostusvaikutuksiin viitataan eri aihealueiden ja vaihtoehtotarkastelujen kohdalla. Havainnollisuuden parantamiseksi olisi selostuksessa asiaa selkeyttänyt koontiosio, jossa varjostusvaikutuksia tarkasteltaisiin myös yhteenvetomaisesti oman alaotsikkonsa alla. Varjostusvaikutustarkastelua on tarpeellista täydentää kaavatyön yhteydessä.”

VASTINE: Yleiskaavan vaikutukset arvioidaan alueidenkäyttölain 9 §:n sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n edellyttämällä tavalla myös maisemavaikutusten osalta.

Liite 27 Melun yhteisvaikutus

YVA-ohjelmasta ELYn antamassa päätelmässä on hyvin kuvattu jatkotarpeet: "Tieliikenteen osalta kantatien 75 siirto vaatii myös hyväksytyn tiesuunnitelman. Siirto aiheuttaa vähäistä haittaa, koska se voidaan tehdä nykyisen tien sivussa. Tien siirtoon liittyvää työnaikaista haittaa tulee esiintymään jonkin verran. Haitta onkin kuvattu raportissa vähäiseksi. Uuden tielinjauksen tiesuunnitteluvaiheessa tulee tutkia kantatiellä olevan radan ylikulkusillan uusiminen ja alikulkukorkeuden nosto niin, että se mahdollistaa myös tehdasalueen ratapihan sähköistämisen ainakin osittain."

VASTINE: Merkitään tiedoksi.

Ilmanlaatumallinnus

Ilmanlaatumallinnuksesta poimittua:

"Itäläjityksen laajennuksella vaihtoehdoissa VE3 ja VE4 ei mallinnuksen mukaan ollut merkittävää vaikutusta hankealueen itäosan ja välittömästi hankealueen ulkopuoliseen ilmanlaatuun."

"Mustin rikastushiekka-altaan laajennus nykyisen altaan pohjoispuolelle (VE1 ja VE3) tai itäpuolelle (VE2 ja VE4) vaikutti jonkin verran uuden altaan ympäristön PM10-pitoisuuksiin, mutta vaikutus hankealueen ulkopuoliseen ilmanlaatuun jäi vähäiseksi. Ilmanlaadun kannalta hankealueen ulkopuolelle kohdistuvat vaikutukset ovat samankaltaisia eri vaihtoehtojen välillä. Merkittävimmät PM10-hiukkaspitoisuudet havaitaan mallinnuksen mukaan hankealueella ja hiukkaspitoisuudet laskevat nopeasti siirryttäessä hankealueen ulkopuolelle. Yhdessäkään vaihtoehdossa PM10-vuorokausiraja-arvo tai -vuosiraja-arvo ei ylitä asuinkiinteistön tai loma-asunnon alueella."

"Kaivostoiminnassa pölypäästöjä syntyy mm. louhinnasta, murskauksesta, kiviaineksen kuljetuksista, lastauksista ja purkamisesta, rikastushiekka-altaista ja liikenteestä. Suurempien hiukkasten vaikutus ilmanlaatuun on usein paikallinen ja rajautuu päästölähteen läheisyyteen, kun taas pienemmät hiukkaset kulkeutuvat ilmakehässä jopa tuhansien kilometrien matkan. Laajalle leviävien hiukkasten pitoisuuksiin on vaikea vaikuttaa paikallisesti, mutta niiden vähentämiseksi tulisi esimerkiksi suosia vähäpäästöisiä polttotekniikoita ja puhtaita, moderneja polttoaineita, sekä mahdollisia päästövähennystekniikoita, kuten suodattimia. Yara Suomi Oy:n kaivos- ja tehdasalueella päästöjä ilmaan syntyy useista eri lähteistä. Tehtaalta muodostuu sekä kaasumaisia että hiukkasmaisia päästöjä, kun taas kaivosalueella syntyvistä päästöistä hiukkasmaiset päästöt ovat merkittävämmät."

YVA-ohjelmasta ELYn antamassa päätelmässä on hyvin kuvattu jatkotarpeet: "Ilmastonmuutoksen vaikutusten arviointia ja sopeutumistoimenpiteiden suunnittelua tulee tarkentaa jatkosuunnittelussa. Erityisesti kuivuuden sekä tuulisuuden ja haihtumisen voimistumisenaiheuttamia yhteisvaikutuksia pölyämiseen ei ole yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan huomioitu riittävällä tasolla."

VASTINE: Merkitään tiedoksi.

1.3 Pohjois-Savon ELY-keskus

Pohjois-Savon ELY- keskus on antanut ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta perustellun päätelmän 27.11.2024. Pohjois-Savon ELY- keskus on antamassaan perustellussa päätelmässä todennut maankäytön ja kaavoituksen osalta seuraavaa:

"YVA-selostuksessa on arvioitu hankkeen vaikutuksia maankäyttöön riittävästi, varsinkin kun otetaan huomioon se tosiasia, että lopullisesti toteutettavaksi voidaan esittää myös eri YVA-vaihtoehtoista muodostettu yhdistelmä. Arviointiselostuksessa on tunnistettu asianmukaisesti eri vaihtoehtojen vaikutuksia asemakaava- ja yleiskaava-alueille ja tunnistettu tarve tarkastella kaavoituksen yhteydessä tarkemmin niiden alueiden maankäyttöä, joihin vaikutuksia kohdistuu."

Alueen käyttöä ohjataan tällä hetkellä maakuntakaavalla, mutta alueen yleiskaavatyö on käynnistymässä. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan maankuntakaavan päivittäminen ja yleis-

kaavan laadinta Yaran kaivosalueelle on ensiarvoisen tärkeää hankkeen jatkosuunnittelua ajatellen ja että Yaran alueen eri laajenemissuunnat tullaan huomioimaan maakuntakaavan 3. vaiheessa.

Yhteysviranomainen korostaa sitä, että maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kaavaselvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida valmisteltavan kaavan merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset. YVA-menettelyssä tehdään laajat yleistason selvitykset, mutta yleiskaavoituksessa suunnittelun tulee tarkentua ja selvityksiä tulee viedä yksityiskohtaisempaan suuntaan. Tarkentavat selvitykset on syytä pohjata jatkosuunnittelun myötä täsmentyneisiin hanke-tietoihin.

Erityisen merkityksellisinä on pidettävä Pohjois-Savon liiton, Siilinjärven kunnanhallituksen ja Siilinjärven viranomaislautakunnan lausuntoja, joiden mukaan arviointiselostuksessa esitetyn perusteella ei voida varmistua riittävän suojavyöhykkeen jäämisestä olemassa olevan asutuksen ja kaivostoiminnan väliin. Jatkosuunnittelussa tulee riittävän lisäselvityksin varmistua siitä, että louhos- ja läjitysalueiden ja lähimmän asutuksen väliin jää riittävä suojavyöhyke turvallisen, terveellisen ja viihtyisän elinympäristön varmistamiseksi. Suojavyöhykkeiden määrittelyssä tulee huomioida myös mm. mahdolliset tulvariskit patomurtumariskialueilla ja niiden vaikutukset ympäröivään alueeseen.

Yhdyskuntarakenteeseen, maankäyttöön ja kaavoitukseen liittyvät vaikutukset muodostuvat merkittäviksi osin sen vuoksi, että hankkeen johdosta samalle maantieteelliselle alueelle kohdistuu useita eri vaikutuksia (melu, ilmanlaatu, maisema, virkistyskäyttö, ihmisten elinolot ja viihtyvyys, elinkeinovaikutukset). Tämän vuoksi edellä mainittuja on syytä tarkastella yhtenä kokonaisuutena lähialuevaikutusten näkökulmasta.”

Pohjois-Savon ELY- keskuksen perustellussa päätelmässä esille nostamat seikat tulee huomioida osana Yaran alueen kaavatyötä.

Yaran yleiskaavan aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin 13.8.2025, jonka muistio on toimitettu osallistujille. Viranomaisneuvottelussa esitetyt huomiot Yaran yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta on kirjattu asianmukaisesti, eikä Pohjois-Savon ELY- keskuksella ole tässä vaiheessa lisättävää sen neuvottelussa esittämiin kommentteihin OAS:a koskien.

Mikäli kunta pitää tarpeellisenä, on mahdollista järjestää työneuvotteluita kaavan erillisselvityksiä tai osa-alueita koskien.

VASTINE: Merkitään tiedoksi. YVA-menettelyn perusteltu päätelmä otetaan huomioon yleiskaavamenettelyssä. Työneuvotteluita järjestetään viranomaisten kanssa tarpeen mukaan.

1.4 Fingrid Oyj

Alueen pohjoisosassa sijaitsevat Fingridin 110 kilovoltin (kV) voimajohdot Alapitkä–Ihalanmäki ja Alapitkä–Särkivaara yhteisellä voimajohtoalueella. Pyydämme ottamaan huomioon kaavan laadinnassa maakuntakaavan osoittaman Alapitkä–Kontiolahti-voimajohtoyhteyden (Ohjeellinen sähkönsiirtolinja / Pohjois-Savon maakuntakaava 2040. Maakuntavaltuusto 19.11.2018). Varaus on tehty Fingridin pidemmän aikavälin tarpeita varten.

Mahdollisista Fingridin voimajohtoihin kohdistuvista muutoksista tulee sopia Fingridin kanssa, mikäli niitä tulee suunniteltavaksi.

Muistutamme myös seuraavista asioista suunniteltaessa rakentamista ja kaivostoimintaa voimajohdon läheisyydessä:

- Rakennusrajoitusalueelle ei saa tehdä rakennusta tai siihen kiinteästi liittyvää rakennuksen osaa. Lunastuslupan mukaan Fingridin lupa tarvitaan kahta metriä korkeampien rakenteiden sijoittamiseen ja rakentamiseen, mutta sähköturvallisuussyistä Fingridin risteämälausunto on pyydettävä kaikille johtoalueelle ja sen läheisyyteen tehtäville rakennelmille ja rakenteille. Rakennusrajoitusalue koskee maanpäällisiä ja maanalaisia rakennuksia.

- Voimajohtoalueella tai sen tapahtuva toiminta ei saa ristiriidassa sähköturvallisuuden kanssa eikä toiminta voi aiheuttaa vaaraa voimajohdon ja kunnossa pysymiselle.
- Voimajohtojen läheisyydessä on otettava huomioon mahdolliset vaarajännitteet. Fingrid määrittelee etäisyys- ja suojausvaatimukset tapauskohtaisesti vaarajännitearvioiden perusteella. Vaarajännitteet kannattaa selvittää Fingridistä hyvissä ajoin risteämäläusunnon kautta.
- Voimajohtoalue ei sovellu varastointiin eikä lastaukseen.
- Voimajohtoalueella ja sen läheisyydessä on rajoitettu maanmuokkausta ja läjittämistä turvallisuussyistä.
- Teiden ja katujen suunnittelussa tulee ottaa huomioon, mitä Liikenneviraston ohjeessa "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet" (2018) esitetään.
- Voimajohtoauealle voidaan istuttaa ainoastaan puita tai pensaita, joiden luontainen kasvu- korkeus ei ylitä 4 metriä. Myös reunavyöhykkeillä puuston kasvua rajoitetaan.
- Voimajohdon rajoituksia maankäytölle käsitellään Fingridin julkaisemassa oppaassa Ohje voimajohtojen huomioon ottamiseen yleis- ja asemakaavoituksessa sekä maakäytön suunnittelussa, joka on ladattavissa Fingridin Internet-sivuilla

Tässä lausunnossa ei voida ottaa kantaa tarkemmin rakentamiseen tai teknisiin ratkaisuihin. Fingridin johtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämäläusunto, myös suunnitelmien tarkentuessa ja muuttuessa. Pyydämme toimittamaan lausuntopyynnön ensisijaisesti verkkosivun kautta www.fingrid.fi/risteamalausunnot.

VASTINE: Yleiskaavaratkaisussa tullaan huomioimaan tiedossa olevat tulevaisuuden voimajohtotarpeet.

Muilta osin lausunto merkitään tiedoksi.

1.5 Finavia Oyj

Finavia toteaa, että yleiskaavan alue sijoittuu Kuopion lentoaseman pohjoispuolelle ja sijaitsee lähimmillään noin 8,5 km etäisyydellä kiitotien päästä. Kaava-alueen luoteisin osa on suoraan kiitotien jatkeella. Sijainnin vuoksi alueen toiminnassa on varmistettava, että lentoaseman toimintaa tai lentoturvallisuutta ei vaaranneta tai heikennetä.

Finavia on lausunut useita kertoja alueen eri toimintojen YVA-prosessien yhteydessä lentoaseman ja lentoliikenteen huomioimisesta. Lausunnot ovat koskeneet hankealueen sijaintia lentoaseman lähestymislinjalla, lentoesterajoitusten huomioimista sekä lentoestelupatarvetta. Lisäksi alueen toiminnassa on huomioitava lentoturvallisuuden edellytysten täyttyminen esimerkiksi pölyn, savun, sumun, kaasun tai irtoaineksen päästöjen osalta sekä mahdollisten räjäytysten aiheuttama tärinän osalta. Finavia katsoo, että sen aiemmin antamat Yaran kaivos- ja tehdasaluetta koskevat lausunnot tulee ottaa huomioon myös alueen kaavan laatimisessa.

VASTINE: Yleiskaavassa tullaan huomioimaan lentoaseman läheisyys. Lentoaseman toiminnan ja lentoturvallisuuden turvaamista arvioidaan kaavan vaikutusten arvioinnissa ja tarvittaessa laaditaan lisäselvityksiä.

Yleiskaavaprosessissa huomioidaan Finavian YVA-prosesseissa aiemmin antamat lausunnot.

1.6 Pohjois-Savon liitto

Pohjois-Savon maakuntakaavan Yaran kaivosta koskevien merkintöjen päivitystarve on aiemmin tunnustettu ja päivittämisestä on neuvoteltu useaan otteeseen viime vuosien aikana niin kunnan, kaivostoimijan kuin Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa. Myös maakuntakaavoituskatsaukseen vuodelta 2025 on kirjattu Yaran maakuntakaavan käynnistäminen omana vaihekaavanaan. Maakuntakaavan päivitys olisi ollut ajankohtainen siinä vaiheessa, kun kaivoksen laajentumista koskeva YVA-prosessi on valmistunut ja kaivoksen laajentumissuunnitelmasta on tehtävissä johtopäätökset. Muuttunut kaivoslaki määrittelee kaivosluvan myöntämisen edellytykseksi kuitenkin

alueidenkäyttölain mukaisen asema- tai yleiskaavan (kaivoslaki 47 §). Pelkkä maakuntakaava ei kaivosluvan myöntämiseen enää riitä. Muuttuva alueidenkäytön lainsäädäntö muuttanee voimaantullessaan (v. 2026) mm. maakuntakaavasta poikkeamista, maakuntakaavan ohjausvaikutusta kuntakaavoihin sekä maakuntakaavan voimaantuloa.

Viimeksi kesäkuussa 2025 järjestetyn työneuvottelun johtopäätelmä muuttuneesta tilanteesta ja maakuntakaavan päivitystarpeesta on kuvattu OAS:ssa. Siilinjärven kunnan ja Pohjois-Savon liiton tulkinnan mukaan voimassa olevat Pohjois-Savon maakuntakaavat mahdollistavat Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan laatimisen. Tärkeänä perusteluna, ja lausunnonantamishetkellä oletuksena, tässä on alueidenkäytön suunnittelua ohjaavan lainsäädännön tuleva muutos sen alkukesällä 2025 lausunnolla olleen luonnoksen ja perustelujen mukaisesti. Käynnissä olevassa alueidenkäyttölain uudistuksessa maakuntakaavan tehtävää ja oikeusvaikutuksia ollaan keventämässä. Uusi laki tulee todennäköisesti voimaan siten, että sen säännökset koskevat tätä kaava-prosessia.

Pohjois-Savon liitto toteaa lausuntonaan, että Yaraa koskevat maakuntakaavan merkinnät voidaan päivittää tulevissa maakuntakaavoissa tässä yleiskaavatyössä laadittavan ratkaisun mukaisiksi. Aiemmasta maakuntakaavan työohjelmasta poiketen Yaran vaihemaakuntakaavaa ja Yaran yleiskaavaprosessia ei toteuteta rinnakkain. Voimassa olevaa maakuntakaavaa merkintöineen tullaan tulkitsemaan uuden alueidenkäyttölain kautta.

Lisäksi liitto toteaa lausuntonaan, että kaivostoiminnan laajentuessa tärkeä yleiskaavatyössä ratkaistava asia on kaivostoiminnan ja taajamatoimintojen välinen suhde eli asumisen ja kaivostoiminnan yhteensovittaminen ja riittävien suojaetäisyyksien määrittäminen. Tämä kohdistuu erityisesti maakuntakaavassa osoitetulle selvitysalueelle (se), jolla on maakuntatasoinen intressi sovittaa yhteen eri maankäyttömuotojen tarpeet, varmistaa riittävä suojavyöhyke asumisen ja elinkeinotoimintojen välissä sekä turvata elinkeinojen toimintaedellytykset ja elinympäristön terveellisyys ja viihtyisyys. Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan "Ennen alueen käytön ratkaisemista on selvitettävä teollisuus- ja kaivostoimintojen ja muiden intressien yhteensovittaminen. Alueidenkäytön suunnittelussa on varmistettava, että taajamatoimintojen ja elinkeinotoimintojen välille jää riittävä suojavyöhyke eikä alueelle sijoitu uusia mahdollisesti häiriintyviä kohteita".

Edelleen liitto toteaa lausuntonaan, että vaikutusten arvioinnin kannalta osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan tulisi täydentää kuvaus yleiskaavarajauksen ulkopuolisista maakuntakaavan erityisominaisuuksista ja kehittämisperiaatteita kuvaavista merkinnöistä, kuten valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue Sänkimäen ja Kinahmin alueella sekä kaivostoimintojen alueita ympäröivä maaseudun ruuantuotannon ydinalueen kehittämisperiaatemerkintä.

VASTINE: Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa täydennetään maakuntakaavan kuvauksen osalta lausunnossa esitetyllä tavalla.

Maakuntakaavan selvitysalueelta (se) tullaan kaavoitusmenettelyn aikana laatimaan jatkoselvityksiä ja vaikutusten arviointeja Sulkavanniin ja Tynnörisen asutuksen ja kaivostoiminnan yhteensovittamiseksi. Mikäli selvityksissä ja arvioinneissa päädyttäisiin sellaiseen johtopäätökseen, että asuminen ei olisi syystä tai toisesta mahdollista vuoteen 2060 saakka, voimassa olevaa yleiskaavaa on tarpeen muuttaa.

Muilta osin lausunto merkitään tiedoksi.

2. MIELIPITEET

2.1 Mielipide 1

Suunnitteilla olevan yleiskaavan yksi tavoitteista on mahdollistaa Yaran kaivostoiminnan laajentaminen Siilinjärven taajama-alueen välittömään läheisyyteen. Suunnitelmiin liittyy suuret taloudelliset arvot niin Yaran kuin Siilinjärven kuntatalouden näkökulmasta. Näin ollen on olemassa

riski, että nämä taloudelliset arvot ohjaavat yleiskaavaan liittyvää suunnittelutyötä ja päätöksentekoa asukasnäkökulman kustannuksella.

Näin ollen esitämme, että osaksi osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa nimetään ulkopuolinen niin Yarasta kuin Siilinjärven kunnasta riippumaton asiantuntijatyöryhmä, johon kutsutaan yleiskaavan eri vaikutusten arviointiin erikoistuneita asiantuntijoita. Tämän asiantuntijaryhmän lausunnot tulisi ottaa huomioon yleiskaavan suunnittelussa ja päätöksenteossa.

VASTINE: Kaavoituksessa sovitaan erilaisia tavoitteita keskenään yhteen. Kaavan vaikutuksia arvioidaan ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon, kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin, alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen, kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön sekä elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen. Vaikutusten arvioinnin ohella yleiskaavan laatimista ohjaavat mm. valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja voimassa oleva maakuntakaava, jossa kaivostoiminta on määritetty suunnittelualueen pääasialliseksi maankäyttömuodoksi.

Kaavoitusmenettelyyn sisältyy laaja vuorovaikutus viranomaisten kanssa. Kaavasta järjestettiin 13.8.2025 alueidenkäyttölain 66 §:n mukainen viranomaisneuvottelu, johon osallistui Pohjois-Savon ELY-keskuksen, Pohjois-Savon liiton, Pohjois-Savon pelastuslaitoksen, Väyläviraston, Savon Voima Verkko Oy:n, Savon Voima Oyj:n, Kuopion kaupungin sekä Siilinjärven kunnan eri hallintokuntien asiantuntijoita. Viranomaisilta pyydetään kaavoitusmenettelyn aloitus-, valmistelu- ja ehdotusvaiheessa lausunnot, jotka yhdessä viranomaisneuvottelun huomioiden kanssa otetaan huomioon yleiskaavan laadinnassa. Lisäksi viranomaisten kanssa järjestetään tarvittaessa epävirallisia työneuvotteluita. Erillistä asiantuntijaryhmää ei näin ollen katsota tarpeelliseksi.

2.2 Mielipide 2

Siilinjärven kunnan kaavoitukseen sisältyvä Yara Suomi Oy:n laajennushanke on merkittävä ja pitkävaikutteinen. Sen osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) sisältää kuitenkin huomattavia puutteita ja epäselvyyksiä. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) sekä hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti kunnan tulee varmistaa, että kaavoitus perustuu riittäviin selvityksiin, vaihtoehtojen arviointiin ja tasapuoliseen kuntalaisten kohteluun. Nykyisellään kaavaprosessi vaarantaa kuntalaisten edut ja asettaa yhden yrityksen tarpeet ympäristön, asukkaiden ja muiden elinkeinojen edelle vuosikymmeniksi eteenpäin.

Vaikutusten arvioinnin puutteet

OAS ei kata riittävästi hankkeen vaikutuksia pohjavesiin, pintavesiin, ilmaan, luontoon, maisemaan, maatalouteen, asutukseen tai liikenteeseen. MRL 9 § edellyttää, että kaavan on perustuttava riittäviin selvityksiin.

VASTINE: Kuten osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa todetaan, aikaisempia selvityksiä täydennetään alueidenkäyttölain 9 §:n selvitystarve ja 39 §:n sisältövaatimukset huomioiden. Yleiskaavaa varten päivitetään mm. melumallinnuksia ja luontoselvityksiä. Kaavoituksen kanssa samanaikaisesti tehdään kaivos- ja tehdasalueen tarkempaa suunnittelua ja lupavalmistelua (mm. ympäristö-, vesi- ja kaivoslupia), joita varten tarvitaan ja laaditaan yksityiskohtaisempia selvityksiä koskien mm. pinta- ja pohjavesiä, maaperää sekä kasvi- ja eläinlajeja. Tarkempia selvityksiä voidaan tarvittaessa hyödyntää myös kaavoituksessa.

Kaavoituksen puolueettomuus ja Ramboll Finland Oy

Kaavakonsulttina toimii Ramboll Finland Oy, jolla on pitkät siteet teollisuustoimijoihin. Tämä herättää kysymyksiä puolueettomuudesta. Kunnan tulisi käyttää riippumatonta asiantuntijaa, jotta kaavoitus ei näyttäyty Yaran ohjaamana.

Kunnan rooli kaavoittajana

Kunta ei saa toimia yksittäisen yhtiön edunvalvojana. Nykyinen prosessi uhkaa kääntyä niin, että kunta sitoutuu vuosikymmeniksi Yaran tarpeisiin ilman, että kuntalaisten etu on aidosti etusijalla.

VASTINE: Yleiskaava laaditaan tiiviissä yhteistyössä Siilinjärven kunnan kaavoitusasiantuntijoiden, kaavan laatijan, viranomaisten, kaivosyhtiön ja muiden sidosryhmien kanssa. Kaavasta järjestettiin 13.8.2025 alueidenkäyttölain 66 §:n mukainen viranomaisneuvottelu, johon osallistui Pohjois-Savon ELY-keskuksen, Pohjois-Savon liiton, Pohjois-Savon pelastuslaitoksen, Väyläviraston, Savon Voima Verkko Oy:n, Savon Voima Oyj:n, Kuopion kaupungin sekä Siilinjärven kunnan eri hallintokuntien asiantuntijoita. Viranomaisilta pyydetään kaavoitusmenettelyn aloitus-, valmistelu- ja ehdotusvaiheessa lausunnot, jotka yhdessä viranomaisneuvottelun huomioiden kanssa vaikuttavat yleiskaavan laatimiseen. Lisäksi viranomaisten kanssa järjestetään tarvittaessa epävirallisia työneuvotteluita.

Kunnan hyväksymän kaavakonsultin tehtävänä on tuottaa kaavan valmisteluun tarvittava aineisto. Kaavoituksen ohjauksesta, sisällöstä ja lopullisesta päätöksenteosta vastaa kunta kaavoitusviranomaisena. Kaavatyön valmistelu etenee lainsäädännön ja kaavalle määriteltujen tavoitteiden mukaisesti kunnan ohjauksessa. Ramboll on kunnista tai muista toimijoista riippumaton asiantuntijayritys, mikä varmistaa objektiivisen lähestymistavan ja kaavan laadinnan.

Kaavoituksessa sovitetaan erilaisia tavoitteita keskenään yhteen. Kaavan vaikutuksia arvioidaan ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon, kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin, alue- ja yhdyskuntarakentamiseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen, kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön sekä elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen. Vaikutusten arvioinnin ohella yleiskaavan laatimista ohjaavat mm. valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja voimassa oleva maakuntakaava, jossa kaivostoiminta on määritetty suunnittelualueen pääasialliseksi maankäyttömuodoksi.

Vakuudet ja taloudellinen vastuu

Kaivosyhtiön tulee asettaa riittävät vakuudet ympäristö- ja jälkihoitovastuista. Nykyinen vakuustaso on täysin riittämätön suhteessa mahdollisiin vahinkoihin, jotka voivat olla satojen miljoonien eurojen mittaluokkaa. Vastuiden sysääminen kunnalle tai valtiolle ei ole hyväksyttävää.

VASTINE: Alueidenkäyttölain mukaisessa yleiskaavassa ei voida ottaa kantaa tai antaa määräyksiä vakuuksiin tai kustannusjakoon liittyen.

Ympäristöriskit

Kaivosalueen laajentaminen kasvattaa riskejä pölypäästöistä, vesistöjen rehevöitymisestä ja jätealueiden hallitsemattomasta kasvusta. OAS ei osoita, millä konkreettisilla toimilla nämä riskit ehkäistään.

Kestävän kehityksen puute

Kaavassa ei ole huomioitu ilmastotavoitteita, luonnon monimuotoisuuden turvaamista eikä kiertotalouden edistämistä. Tämä on ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa.

VASTINE: Kaavatyössä on arvioitava kaikki kaavaratkaisun merkittävät vaikutukset yleiskaavan ohjaustasoon nähden riittävällä tarkkuudella. Kaavatyössä on käytössä kaikki YVA-menettelyssä laaditut selvitykset ja vaikutusten arvioinnit, joita täydennetään kaavatyön kannalta tarpeellisilla selvityksillä. Yksityiskohtaisempia selvityksiä ja vaikutusten arviointeja täydennetään ja laaditaan kaavatyön jälkeiseen suunnittelu- ja lupavaiheeseen.

Luonto- ja virkistysarvot

Laajennus uhkaa merkittävästi paikallisia luonto- ja virkistysalueita. OAS ei arvioi vaikutuksia lähiasutukseen, mökkialueisiin tai kuntalaisten virkistysmahdollisuuksiin.

VASTINE: Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kuvataan yleiskaavan laatimisen yhteydessä noudatettavat osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyt sekä kaavan vaikutusten arvioinnin periaatteet ja tavat. Suunnitteluratkaisuihin tai vaikutuksiin otetaan kantaa yleiskaavoitusmenettelyn seuraavissa vaiheissa ja myöhemmissä erillisissä lupamenettelyissä.

Koska yleiskaavan laatiminen on vasta käynnistynyt, kaavoitukseen liittyy tässä suunnitteluvaiheessa paljon epävarmuuksia, mikä on valitettavaa osallisten näkökulmasta. Kaavan tavoitteiden, suunnittelualueen, kaavan sisällön ja suunnitteluratkaisujen, selvitystiedon sekä vaikutusten arvioinnin tarkentuminen kaavoitusmenettelyn edetessä on kuitenkin yleinen käytäntö niin Siilinjärven kuin muidenkin kuntien yleis- ja asemakaavoja laadittaessa. Esimerkiksi kaavoituksen alkaessa määritetty alustava suunnittelualue voi muuttua huomattavastikin suuntaan tai toiseen kaavoitusmenettelyn edetessä, mikäli edellä mainitut seikat niin edellyttävät. Arvioinnissa tunnistettavia vaikutuksia voidaan pyrkiä myös lieventämään muuttamalla toimintojen sijainteja, laajuutta tai muuta kaavaratkaisua, minkä myötä vaikutusalueutta voidaan saada pienennettyä.

Vaihtoehtojen tarkastelu

OAS ei sisällä vaihtoehtoisia toteutustapoja, esimerkiksi kaivostoiminnan rajoittamista, teknologisia ratkaisuja päästöjen vähentämiseksi tai kierrätyslannoitteiden edistämistä. MRL edellyttää vaihtoehtojen selvittämistä.

Kierrätys ja kiertotalous

Kaava ei tarkastele, miten kaivostoiminnan tarvetta voitaisiin vähentää edistämällä kierrätysravinteita ja vaihtoehtoisia ratkaisuja. Tämä on kestävän kehityksen näkökulmasta välttämätöntä.

VASTINE: Kaivoksen laajentamista koskevassa YVA-menettelyssä on arvioitu useiden hankevaihtoehtojen vaikutuksia. Lisäksi YVA-menettelyssä on tarkasteltu tilannetta, jossa Laukansalon louhosta tai nykyisten louhosten laajennuksia ei toteutettaisi, vaan alueella toimittaisiin voimassa olevien ympäristölupien puitteissa. Tällöin kaivostoiminta päättyisi vuonna 2035. Myös yleiskaavoitusmenettelyn valmisteluvaiheessa tullaan tutkimaan ja vertailemaan vaihtoehtoja.

Kuntalaisten osallistumismahdollisuudet

Kuntalaisten osallistuminen jää muodolliseksi. OAS ei kuvaa, miten palautetta käsitellään, eikä lupaa todellista vaikutusmahdollisuutta suunnitteluun.

VASTINE: Yleiskaavan valmistelu- ja ehdotusaineisto asetetaan julkisesti nähtäville, jolloin osallisilla on tilaisuus esittää kaavasta mielipiteitä ja muistutuksia. Jokaiseen palautteeseen laaditaan kirjallinen vastine, jossa kuvataan, miten palaute on otettu huomioon kaavaa laadittaessa. **Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa täydennetään vastineiden laatimisen osalta.** Myös yleisötilaisuudet ovat tärkeä osa vuorovaikutusta. Yleiskaavaratkaisu muodostuu erilaisten tavoitteiden yhteensovittamisen ja valintojen tuloksena, minkä vuoksi yksittäisen tavoitteen tai osallistujan vaikutusta voi olla vaikea erottaa kokonaisuudesta.

Pitkäaikaiset riskit kunnalle

Laajennus sitoo kunnan maankäyttöä vuosikymmeniksi. Jos Yara vetäytyy tai toiminta hiipuu, kunnalle jää mittava jälkihoito- ja sopeuttamisvastuu ilman riittäviä resursseja.

Yaran ja kunnan eturistiriita

Kaavassa kunnan ja Yaran intressit kietoutuvat vaarallisen tiiviisti. Kunnan tulisi olla puolueeton maankäytön ohjaaja, ei yrityksen jatke.

Yaran etujen etusija kuntalaisten kustannuksella

Kaavaprosessi näyttää asettavan Yaran työpaikat ja investoinnit etusijalle, vaikka samalla vaarannetaan kuntalaisten terveys, asumisviihtyvyys ja ympäristö. Tämä on ristiriidassa kuntalain 1 §:n mukaisen kunnan tehtävän kanssa edistää asukkaidensa hyvinvointia.

Yaran uhkailu ja kunnan riski "kaavan vankina"

Yara on jo viestinyt, että jos mineraaliveroa nostetaan, laajennushankkeet voivat jäädä toteutumatta. Tämä on selkeä painostuskeino. Kunta ei saa rakentaa kaavoitustaan uhan varaan, jonka toteutuminen riippuu yhtiön omista strategisista päätöksistä. Jos kunta lukitsee maankäytön Yaran tarpeisiin, se voi olla "kaavan vankina" vuosikymmeniä ilman, että hanke etenee.

VASTINE: Kaivostoiminta on määritetty suunnittelualueen pääasialliseksi maankäyttömuodoksi voimassa olevassa maakuntakaavassa. Yleiskaavassa tarkastellaan kaivos- ja tehdastoimintojen alueiden sijoittumista riittävine suoja-alueineen. Yleiskaavan lopullinen rajausta määritellään lähtökohtien ja tavoitteiden tarkennuttua. Yleiskaavan vaikutukset arvioidaan alueidenkäyttölain 9 §:n sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n edellyttämällä tavalla. Yleiskaava laaditaan yleispiirteiseksi pitkän aikavälin maankäyttösuunnitelmaksi, mutta kunnalla on mahdollisuus muuttaa sitä aina, kun se katsoo sen tarpeelliseksi. Sen sijaan kaavojen toteuttamiseen kunta voi pyrkiä vaikuttamaan vain välillisillä keinoilla.

Kaavan rajausta ja suunnittelun kokonaisuus

OAS rajaa kaavan liian kapeasti Yaran toimintaan, vaikka MRL 9 § ja 39 § edellyttävät kokonaisvaltaista maankäytön tarkastelua. Suunnittelun ulkopuolelle jäävät asuinalueet, virkistysalueet ja liikenneverkko, joihin hankkeella on merkittävä vaikutus. Hanke on käsiteltävä osana laajempaa suunnittelualueutta, ei vain Yaran omien rajojensa mukaisesti.

VASTINE: Koska yleiskaavan laatiminen on vasta käynnistynyt, kaavoitukseen liittyy tässä suunnitteluvaiheessa paljon epävarmuuksia, mikä on valitettavaa osallisten näkökulmasta. Kaavan tavoitteiden, suunnittelualueen, kaavan sisällön ja suunnitteluratkaisujen, selvitystiedon sekä vaikutusten arvioinnin tarkentuminen kaavoitusmenettelyn edetessä on kuitenkin yleinen käytäntö niin Siilinjärven kuin muidenkin kuntien yleis- ja asemakaavoja laadittaessa. Esimerkiksi kaavoituksen alkaessa määritetty alustava suunnittelualue voi muuttua huomattavastikin suuntaan tai toiseen kaavoitusmenettelyn edetessä, mikäli edellä mainitut seikat niin edellyttävät. Arvioinnissa tunnistettavia vaikutuksia voidaan pyrkiä myös lieventämään muuttamalla toimintojen sijainteja, laajuutta tai muuta kaavaratkaisua, minkä myötä vaikutusalueutta voidaan saada pienennettyä.

Yleiskaavan alustava suunnittelualue on rajattu niin, että kaivostoiminta sekä sen merkittävät vaikutukset mahtuvat suunnittelualueen sisäpuolelle. Alustavalla suunnittelualueella maankäyttö tulee alustavan arvion mukaan muuttamaan vuoteen 2060 mennessä niin paljon, että esimerkiksi asuminen ei todennäköisesti ole mahdollista.

Koska yleiskaavan yksityiskohdat eivät ole, eivätkä voikaan olla vielä tiedossa, myöskään kaavan vaikutuksia ei voida vielä arvioida yksityiskohtaisesti. Nyt vireillä olevan yleiskaavan alustavaa aluerajausta tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusmenettelyn seuraavissa vaiheissa, kun kaavaluonnoksen maankäyttöratkaisut alkavat olla tiedossa ja kaavan vaikutuksia on voitu arvioida tarkemmin.

Tynnörisen ja Sulkavanniityn asuinalueiden osalta tullaan tekemään jatkoselvityksiä ja vaikutusten arviointeja. Mikäli selvityksissä ja arvioinneissa päädytään sellaiseen johtopäätökseen, että joillakin nykyisillä rakennuspaikoilla asuminen ei ole syystä tai toisesta mahdollista vuoteen 2060 saakka, Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan alustavaa suunnittelualueutta on tarpeen laajentaa. Tällaisten rakennuspaikkojen tulevaisuuden maankäyttömuodot tullaan ratkaisemaan samassa kaavoitusmenettelyssä kaivos- ja tehdastoimintojen kanssa.

Kaavoituksen yhteydessä arvioidaan vaikutuksia (ml. taloudellisia vaikutuksia) koko siltä alueelta jonne vaikutukset ulottuvat. Vaikutusten arviointi ei siis rajoitu pelkästään kaava-alueeseen.

Mineraalivarantojen selvitys ja yhteys kaavaan

OAS ei sisällä tietoa alueen mineraalivarannoista, niiden määrästä tai kestosta. Tämä on ristiriidassa MRL 9 §:n selvitysveloitteen kanssa. Jos varannot ehtyvät ennen kaavan aikajännettä, alue jää tarpeettomasti kaavan vangiksi. Jos varantoja on arvioitua enemmän, toiminta voi paistaa ilman uutta kaavakäsittelyä. Suunnitelmaan on sisällytettävä riippumaton selvitys mineraalivarannoista ja niiden vaikutuksesta kaavan kesto- ja laajuuteen.

VASTINE: Yleiskaavassa määritetään alueidenkäyttölliset edellytykset kaivos- ja tehdastoimintojen sijoittumiselle. Uusien kaivostoimintojen tulee sijoittua yleiskaavan mukaisille alueille. Jos

kunta myöhemmin katsoo tarpeelliseksi laajentaa kaivostoimintoja nyt laadittavassa yleiskaavassa määritettäviä alueita laajemmalle, tämä edellyttää uutta kaavoitusmenettelyä. Yleiskaava laaditaan yleispiirteiseksi pitkän aikavälin maankäyttösuunnitelmaksi, mutta kunnalla on mahdollisuus muuttaa sitä aina, kun se katsoo sen tarpeelliseksi.

Kunnan on varmistettava, että kaavoitus ei perustu yksipuolisesti yhden toimijan painostukseen eikä jätä kuntalaisia taloudellisten ja ympäristövastuiden kantajiksi.

Esitän seuraavat vaatimukset:

- Riittävät, sitovat ja konkreettiset vakuusvaatimukset (mittaluokaltaan satoja miljoonia euroja).
- Riippumattoman kaavoituskonsultin käyttäminen Rambollin sijaan.
- Vaihtoehtotarkastelujen lisääminen ja todellisen osallistumisen mahdollistaminen.
- Luonto- ja virkistysarvojen, asumisterveyden ja liikenneturvallisuuden kattava huomioiminen.
- Kestävän kehityksen ja kiertotalouden asettaminen kaavatyön lähtökohdaksi.
- Yaran painostuksen torjuminen ja kuntalaisten edun turvaaminen ensisijaisena tavoitteena.
- Kaavahankkeen käsitteleminen osana laajempaa suunnittelualuetta.
- Riippumattoman selvityksen mineraalivarannoista ja niiden suhteesta kaavaan.

VASTINE: Merkitään tiedoksi. Ks. vastineet edellä.

2.3 Mielipide 3

Yaran suunnittelema ja Siilinjärven kuntapäättäjien kannattama Laukansalon kaivoslouhos pettää Leppäkaarten ja Tynnörisen asukkaat, koska alueiden asukkaat ovat hyvässä uskossa rakentaneet asumistaan ko. alueilla jo yli 40 vuotta. Laukansaloon louhittava avolouhos pilaa sekä Siilinjärven kauneimmat ja viihtyisimmät Leppäkaarten ja Tynnörisen kunnan osat että Laukansalon virkistysalueen. Laukansaloon louhittavan avolouhoksen räjäytystyöt, melu ja louhintapöly tulevat haittaamaan merkittävästi asukkaiden elämää. Lisäksi louhinta vaurioittaa rakennusten ja infraan rakenteita. Asunto-omaisuuksien arvo laskee Leppäkaarteessa ja Tynnörisessä, koska kukaan ei halua ostaa tai omistaa asuntoa tai kiinteistöä louhoksen vierestä. Asunto-omaisuuksien arvonalasku saattaa levitä hallitsemattomasti muuallekin kunnan alueelle, koska kaivosalueen laajentaminen kirkonkylän asutuksen viereen lisää asukkaiden epäluottamusta kunnan johtoa kohtaan, laukaisee poismuuttoa kunnasta ja vähentää Siilinjärven houkuttelevuutta. Laskeva asukasmäärä vähentää kysyntää alueen palveluissa ja kauppaliikkeissä, mikä osaltaan vähentää kauppaketjujen halua laajentaa paikallisia kauppojaan kunnassa.

VASTINE: Kaavoituksessa sovitaan erilaisia tavoitteita keskenään yhteen. Kaavan vaikutuksia arvioidaan ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon, kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin, alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen, kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön sekä elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen. Vaikutusten arvioinnin ohella yleiskaavan laatimista ohjaavat mm. valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja voimassa oleva maakuntakaava, jossa kaivostoiminta on määritetty suunnittelualueen pääasialliseksi maankäyttömuodoksi.

Koska yleiskaavan laatiminen on vasta käynnistynyt, kaavoitukseen liittyy tässä suunnitteluvaiheessa paljon epävarmuuksia, mikä on valitettavaa osallisten näkökulmasta. Kaavan tavoitteiden, suunnittelualueen, kaavan sisällön ja suunnitteluratkaisujen, selvitystiedon sekä vaikutusten arvioinnin tarkentuminen kaavoitusmenettelyn edetessä on kuitenkin yleinen käytäntö niin Siilinjärven kuin muidenkin kuntien yleis- ja asemakaavoja laadittaessa. Esimerkiksi kaavoituksen alkaessa määritetty alustava suunnittelualue voi muuttua huomattavastikin suuntaan tai toiseen

kaavoitusmenettelyn edetessä, mikäli edellä mainitut seikat niin edellyttävät. Arvioinnissa tunnistettavia vaikutuksia voidaan pyrkiä myös lieventämään muuttamalla toimintojen sijainteja, laajuutta tai muuta kaavaratkaisua, minkä myötä vaikutusalueutta voidaan saada pienennettyä.

Tynnörisen ja Sulkavanniin asuinalueiden osalta tullaan tekemään jatkoselvityksiä ja vaikutusten arviointeja. Mikäli selvityksissä ja arvioinneissa päädytään sellaiseen johtopäätökseen, että joillakin nykyisillä rakennuspaikoilla asuminen ei ole syystä tai toisesta mahdollista vuoteen 2060 saakka, Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan alustavaa suunnittelualuetta on tarpeen laajentaa. Tällaisten rakennuspaikkojen tulevaisuuden maankäyttömuodot tullaan ratkaisemaan samassa kaavoitusmenettelyssä kaivos- ja tehdastoimintojen kanssa.

Yara on YVA-menettelyn raportissaan todennut, että uuden kaivosalueen käyttöönotto ei kasvata Yaran liiketoimintaa. Kaivosalueiden tarkoitus on turvata olemassa oleva liiketoiminta 25 vuodeksi. Kaivosalueiden laajennus ei lisää työpaikkoja Yaralla tai kysyntää alihankintayrityksille. Yaralla työskentelee noin 450 henkilöä, joista vain 25 prosenttia on siilinjärveläisiä. Yaran vuotuinen yhteisöverotuotto Siilinjärvelle on noin 1,5 miljoonaa euroa, joka saattaa vähentyä hallituksen kaivosveroesityksen myötä.

VASTINE: Merkitään tiedoksi.

Valtatie 75 (Siilinjärvi-Nilsiä) linjataan uudelleen, koska osa tiestä jää Laukansalon avolouhoksen alle. Uuden tien rakennuskustannusten suuruudesta ja Siilinjärven kustannusosuudesta ei ole julkisuudessa tietoa, mutta tien ja uuden kunnallistekniikan rakentaminen on aina kallista.

Mutta Siilinjärvellä on myös mahdollisuus vaihtoehtoiseen tulevaisuuteen. Siilinjärvi istuu aarrearkun päällä, koska kunnan keskusta-alueelle on keskittynyt useiden kauppaketjujen liikkeitä. Kaikki kauppaliikkeet ja palvelut ovat keskustassa kävelymatkan päässä toisistaan, runsaiden paikoitusmahdollisuuksien ulottuvissa ja linja-autoliikenteen, yksityisautojen ja huoltoajon saavutettavissa. Siilinjärven kunta voisi kannustaa päivittäistavarakauppoja laajentumaan Prismaksi ja K-Citymarketiksi, ja rohkaista muitakin kauppaliikkeitä mahdollisuuksien mukaan laajentamaan liiketoimintaansa. Laajentuneet kauppaliikkeet saavat kunnan asukkaiden lisäksi asiakkaita Maaningalta, Lapinlahdelta, Varpaisjärveltä, Nilsiästä, Tahkon loma-asukkaista ja Kaavin ja Juankosken mökkiasukkaista. Asiakkaita tulisi todennäköisesti jopa Iisalmesta asti, jos liikkeiden tarjonta ja valikoimat ovat riittävän laajoja. Siilinjärvi saisi kasvavia yhteisöverotuottoja. Samanaikaisesti kunnan menot eivät kasva, koska kunnan ulkopuolelta tulevat asiakasvirrat eivät rasita Siilinjärven kunnan palveluita.

Siilinjärven kannattaisi lisäksi ryhtyä Kuopion nukkumalähiöksi, jolloin kuntaan houkuteltaisiin hyvätulaisia asukkaita ja perheitä. Tulijoille pitää tarjota mm. hyviä omakotitalotontteja viihtyisiltä asuinalueilta – esimerkiksi Leppäkaarteesta tai Tynnörisestä. Rauhallinen ja viihtyisä kirkonkylä uusilla kouluilla ja lastentarhalla houkuttelee nimenomaan lapsiperheitä asukkaiksi. Osa muuttajista saattaa olla potentiaalisesti perustamassa kuntaan menestyvää yritystoimintaa, mikä toisi osaltaan yhteisöverotuloja, kunnallisveroja ja työpaikkoja. Kehottaisin kunnan johtoa tekemään opintomatkan Seinäjoelle, josta saisivat kokemuseräistä tietoa yritystoiminnan kasvattamisesta omassa kunnassa.

”Kultaa elämäsi”- tunnuslause ei sovi yhteen laajenevan kaivosalueen kanssa. Vaihtoehtoisessa tulevaisuudessa Siilinjärvi voisi muuttaa tunnuslauseekseen ”Siili tekee kauppaa”. Siilinjärvi seisoo tulevaisuutensa suhteen tienhaarassa: Kaivoksen tie vie taantumaan, mutta kaupan tie vie kunnan kasvamaan.

VASTINE: Merkitään tiedoksi.

2.4 Mielipide 4 (Kolmisopen Kyläyhdistys Ry)

Kolmisopen Kyläyhdistys Ry esittää, että Siilinjärven kunta järjestää erillisen tiedotus- ja keskustelutilaisuuden Kolmisopen kylällä koskien Yara Suomi Oy:n Siilinjärven kaivoksen toimintaan liittyviä asioita.

Tilaisuuden tarkoituksena on käydä läpi ja selvittää seuraavia aiheita:

- Kuulutusten käytännöt ja tiedottaminen: Miten kaivokseen liittyvät kuulutukset tavoittavat Kolmisopen kylän asukkaat ja miten tiedonsaantia voidaan parantaa.
- Kaavoitusprosessit: Miten kaavoitus liittyy kaivostoimintaan ja millä tavoin Kolmisopen kylä on mukana tai voi vaikuttaa kaavoitukseen liittyvään päätöksentekoon.
- Kaivospiirin muutokset: Miten kaivospiirin laajennukset tai muutokset vaikuttavat Kolmisopen kylään ja sen ympäristöön.

Kyläyhdistys toivoo, että tilaisuuteen kutsutaan myös Yara Suomi Oy:n edustajia, jotta asukkaat voivat saada suoraan tietoa kaivoksen toiminnasta ja esittää kysymyksiä heille.

Kolmisopen kylä sijaitsee kaivoksen vaikutusalueella, ja asukkailla on tarve saada ajankohtaista ja ymmärrettävää tietoa kaivostoiminnan vaikutuksista omaan elinympäristöönsä. Tilaisuus edistäisi avoimuutta, vuoropuhelua ja yhteisön osallistumista päätöksentekoon.

Toivomme, että kunta suhtautuu esitykseemme myönteisesti ja ryhtyy toimenpiteisiin tilaisuuden järjestämiseksi yhteistyössä kyläyhdistyksen kanssa.

[VASTINE: Mielipiteessä ehdotettu tilaisuus järjestettiin 27.11.2025.](#)

2.5 Mielipide 5

Vaikutukset elinympäristöön ja asumiskelpoisuuteen

Kaivoksen laajennusvaihtoehdot VE1 ja VE2 toteutuessaan tekevät alueesta asuinkelvottoman Laukansalon läjitysalueen vuoksi. VE3 ja VE4 sisältävät riskin, että Laukansalon läjitys pyritään myöhemmin avaamaan uuden hakukierroksen kautta. YVA-ohjelmassa esitetyt suojaetäisyydet kaivoksesta ja läjityksestä ovat mielestämme riittämättömät eivätkä turvaa terveellistä ja turvallista elinympäristöä pölyn, melun, tärinän ja maisemavaikutusten osalta

[VASTINE: Suunnittelua jatketaan YVA-vaihtoehtojen VE3 ja VE4 pohjalta. Yleiskaavoituksen keskeisenä tarkoituksena on määrittää riittävä suoja-alue kaivostoimintojen ja muun maankäytön välille.](#)

Vaikutukset omaisuuteen ja kiinteistökauppaan

Talomme on ollut myynnissä huhtikuusta 2025 lähtien. Kiinnostusta on ollut, mutta kaavoituksen ja kaivoksen laajennuksen aiheuttama epävarmuus on estänyt kaupankäynnin. Ostajat ovat vetäytyneet vedoten sijaintiin ja tulevaisuuden riskeihin. Kiinteistönvälittäjän mukaan useat kiinnostuneet ovat jättäneet tarjouksen tekemättä juuri kaavoituksen vuoksi.

Kaavoitus ja sen vireillä olo haittaavat kiinteistömme myyntiä merkittävästi. Lisäksi teollisuusalueen sijoittaminen aivan kiinteistömme viereen heikentää elinympäristön laatua ja vaikuttaa suoraan kiinteistön arvoon.

Taloudellinen oikeudenmukaisuus ja korvausvelvollisuus

Siilinjärven kunta tekee kaavoitusta yhteistyössä Yaran kanssa. Kunnan on huolehdittava, että Yara korvaa yksityisten kiinteistönomistajien rahallisen menetyksen. Tämä koskee erityisesti niitä tilanteita, joissa kaavoitus aiheuttaa suoraan haittaa, kuten teollisuusalueen sijoittaminen aivan asuinkiinteistön viereen.

Siilinjärven kunta on osoittanut alueemme pientalovaltaiseksi asuntoalueeksi sekä maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi. Olemme rakentaneet ja siten sijoittaneet varamme luottamuksessa tähän. Nyt suunniteltu kaavoitus uhkaa tätä sijoitusta. Taloudellinen oikeudenmukaisuus edellyttää, että kaavoituksen hyödyt ja haitat jaetaan reilusti. Mikäli kaavoitus aiheuttaa taloudellista menetystä, tulee kunnan ja Yaran korvata tämä maanomistajalle. Maankäyttö- ja rakennuslaki määrittää korvausperiaatteet.

VASTINE: Koska yleiskaavan laatiminen on vasta käynnistynyt, kaavoitukseen liittyy tässä suunnitteluvaiheessa paljon epävarmuuksia, mikä on valitettavaa osallisten näkökulmasta. Kaavan tavoitteiden, suunnittelualueen, kaavan sisällön ja suunnitteluratkaisujen, selvitystiedon sekä vaikutusten arvioinnin tarkentuminen kaavoitusmenettelyn edetessä on kuitenkin yleinen käytäntö niin Siilinjärven kuin muidenkin kuntien yleis- ja asemakaavoja laadittaessa. Esimerkiksi kaavoituksen alkaessa määritetty alustava suunnittelualue voi muuttua huomattavastikin suuntaan tai toiseen kaavoitusmenettelyn edetessä, mikäli edellä mainitut seikat niin edellyttävät. Arvioinnissa tunnistettavia vaikutuksia voidaan pyrkiä myös lieventämään muuttamalla toimintojen sijainteja, laajuutta tai muuta kaavaratkaisua, minkä myötä vaikutusaluetta voidaan saada pienennettyä.

Yleiskaavan alustava suunnittelualue on rajattu niin, että kaivostoiminta sekä sen merkittävät vaikutukset mahtuvat suunnittelualueen sisäpuolelle. Alustavalla suunnittelualueella maankäyttö tulee alustavan arvion mukaan muuttumaan vuoteen 2060 mennessä niin paljon, että esimerkiksi asuminen ei todennäköisesti ole mahdollista. Tynnörisen osalta on alustavasti arvioitu, että voimassa olevaa yleiskaavaa ei ole siellä tarpeen muuttaa.

Koska yleiskaavan yksityiskohdat eivät ole, eivätkä voikaan olla vielä tiedossa, myöskään kaavan vaikutuksia ei voida vielä arvioida yksityiskohtaisesti. Nyt vireillä olevan yleiskaavan alustavaa aluerajausta tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusmenettelyn seuraavissa vaiheissa, kun kaavaluonnoksen maankäyttöratkaisut alkavat olla tiedossa ja kaavan vaikutuksia on voitu arvioida tarkemmin.

Tynnörisen ja Sulkavanniityn asuinalueiden osalta tullaan tekemään jatkoselvityksiä ja vaikutusten arviointeja. Mikäli selvityksissä ja arvioinneissa päädytään sellaiseen johtopäätökseen, että joillakin nykyisillä rakennuspaikoilla asuminen ei ole syystä tai toisesta mahdollista vuoteen 2060 saakka, Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan alustavaa suunnittelualueutta on tarpeen laajentaa. Tällaisten rakennuspaikkojen tulevaisuuden maankäyttömuodot tullaan ratkaisemaan samassa kaavoitusmenettelyssä kaivos- ja tehdastoimintojen kanssa.

Kaavoituksen yhteydessä arvioidaan vaikutuksia (ml. taloudellisia vaikutuksia) koko siltä alueelta jonne vaikutukset ulottuvat. Vaikutusten arviointi ei siis rajoitu pelkästään kaava-alueeseen. Mahdolliset korvausmenettelyt käynnistyvät kaivostoimituksessa kaivosluvan myöntämisen jälkeen.

Perustuslailliset oikeudet

Kaavoitus ei saa heikentää perusoikeuksia. Nostamme esiin seuraavat perustuslain kohdat:

- PL 6 § – Yhdenvertaisuus: Maankäytön suunnittelussa maanomistajia ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan. Uuden teollisuusalueen vieressä olevien kiinteistöjen arvo laskee merkittävästi, kun taas muualla Siilinjärvellä kiinteistöjen arvo nousee Yaran toiminnan jatkuessa. Tämä johtaa epätasa-arvoiseen kohteluun.
- PL 15 § – Omaisuuden suoja: Jokaisen omaisuus on turvattu. Kaavoitus, joka aiheuttaa merkittävää arvonmenetystä tai estää omaisuuden tavanomaisen käytön, rikkoo tätä suojaa. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 1. lisäpöytäkirjan 1. artikla vahvistaa tämän oikeuden.
- PL 20 § – Vastuu ympäristöstä: Julkisen vallan on turvattava oikeus terveelliseen ympäristöön. Asemakaava ei saa aiheuttaa elinympäristön laadun merkittävää heikkenemistä ilman perusteltua syytä (MRL 54.3 §).

VASTINE: Merkitään tiedoksi.

Vaadimme

- Mikäli VE1 tai VE2 toteutuu, Yaran tulee ostaa kiinteistömme täyteen arvoon.
- Mikäli VE3 tai VE4 toteutuu, vaadimme korvausta arvonmenetyksestä ja elinolojen heikentymisestä.
- Vaadimme korvausta myös teollisuusalueen sijoittamisesta aivan kiinteistömme viereen.

- Kaavoituksen tulee perustua kohtuullisuuteen, oikeudenmukaisuuteen ja perustuslaillisten oikeuksien kunnioittamiseen.
- Edellytämme, että kaavoitusprosessissa tehdään kattava talousvaikutusten arviointi ja kuullaan asukkaita aidosti.

VASTINE: Merkitään tiedoksi. Ks. vastineet edellä.

2.6 Mielipide 6

Tynnörisen asukkaina koemme yleiskaavatyön suunnittelualueen laajuuden liian pieneksi ottaen huomioon YVA-selvityksessä ilmenneet haittavaikutukset asumiseen Tynnörisellä.

Tällainen rajaustulkinta tuntuu käsittämättömältä meidän näkökulmastamme. Voimme ymmärtää oman alueemme pois jättämisen suunnittelualueesta ainoastaan siten, että tässä koitellaan kepillä jäätä asukkaiden sietokyvyn suhteen, mainehaitasta välittämättä. Mielestämme vaikuttaa siltä, että raja on tehty liike-elämän ehdoilla asukkaita kuuntelematta. Bisnesmaailmassahan mitään ei anneta ilmaiseksi: Oikeuttakaan ei saa, ellei sitä osaa vaatia. Koemme, että joudumme uhreiksi tällaisella kaavoitusmenettelyllä. Tätä emme voi hyväksyä, koska silloin emme ole tasa-arvoisia muiden siilinjärveläisten veronmaksajien kanssa.

Suomen perustuslaista löysimme pykälän 15 jokaisen omaisuuden suojasta. Tätä on rikottu siten, että kiinteistömme arvo on kiistatta laskenut jo nyt. Esimerkiksi aiemmin tuli kiinteistönvälittäjiltä postilaatikkoon kyselyjä myyntihalukkuudestamme: "Asiakkaamme on kiinnostunut ostamaan asunnon tältä alueelta..." Kaivoshankkeen selvittelyn alettua nämä ovat loppuneet.

Tässä vaiheessa talon myyminen ei ole ajankohtaista. Paitsi; hankkeeseen liittyvä kokonaistilanne on välillä niin stressaava, että jos ostotarjous tulisi, vaikkapa Yaralta, niin voisimme tehdä kaupat.

Tässä ei nyt auta kiukuttelu eikä syyttely. Mikäli hanke toteutuu (päättös 2030?), niin todelliset haitat asumiselle selviävät vasta siinä vaiheessa. Mikä on silloin talomme arvo, ja oma elämäntilanteemme? Luultavasti emme silloin voi enää asua tässä. Nyt tuntuu, että käännteet projektissa ovat hitaita kuin valtamerilaivalla.

Siilinjärven ja Tynnörisen asukkaina vetoamme nyt näistä asioista päättäviin. Tapahtukoon, minkä täytyy tapahtua. Mikäli hanke toteutuu haluamme kohtuullisen ja asiallisen korvauksen omaisuutemme arvon menetyksestä.

VASTINE: Koska yleiskaavan laatiminen on vasta käynnistynyt, kaavoitukseen liittyy tässä suunnitteluvaiheessa paljon epävarmuuksia, mikä on valitettavaa osallisten näkökulmasta. Kaavan tavoitteiden, suunnittelualueen, kaavan sisällön ja suunnitteluratkaisujen, selvitystiedon sekä vaikutusten arvioinnin tarkentuminen kaavoitusmenettelyn edetessä on kuitenkin yleinen käytäntö niin Siilinjärven kuin muidenkin kuntien yleis- ja asemakaavoja laadittaessa. Esimerkiksi kaavoituksen alkaessa määritetty alustava suunnittelualue voi muuttua huomattavastikin suuntaan tai toiseen kaavoitusmenettelyn edetessä, mikäli edellä mainitut seikat niin edellyttävät. Arvioinnissa tunnistettavia vaikutuksia voidaan pyrkiä myös lieventämään muuttamalla toimintojen sijainteja, laajuutta tai muuta kaavaratkaisua, minkä myötä vaikutusalue voidaan saada pienennettyä.

Yleiskaavan alustava suunnittelualue on rajattu niin, että kaivostoiminta sekä sen merkittävät vaikutukset mahtuvat suunnittelualueen sisäpuolelle. Alustavalla suunnittelualueella maankäyttö tulee alustavan arvion mukaan muuttumaan vuoteen 2060 mennessä niin paljon, että esimerkiksi asuminen ei todennäköisesti ole mahdollista. Tynnörisen osalta on alustavasti arvioitu, että voimassa olevaa yleiskaavaa ei ole siellä tarpeen muuttaa.

Koska yleiskaavan yksityiskohdat eivät ole, eivätkä voikaan olla vielä tiedossa, myöskään kaavan vaikutuksia ei voida vielä arvioida yksityiskohtaisesti. Nyt vireillä olevan yleiskaavan alustavaa aluerajausta tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusmenettelyn seuraavissa vaiheissa, kun kaavaluonnoksen maankäyttöratkaisut alkavat olla tiedossa ja kaavan vaikutuksia on voitu arvioida tarkemmin.

Tynnörisen ja Sulkavanniityn asuinalueiden osalta tullaan tekemään jatkoselvityksiä ja vaikutusten arviointeja. Mikäli selvityksissä ja arvioinneissa päädytään sellaiseen johtopäätökseen, että joillakin nykyisillä rakennuspaikoilla asuminen ei ole syystä tai toisesta mahdollista vuoteen 2060 saakka, Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan alustavaa suunnittelualuetta on tarpeen laajentaa. Tällaisten rakennuspaikkojen tulevaisuuden maankäyttömuodot tullaan ratkaisemaan samassa kaavoitusmenettelyssä kaivos- ja tehdastoimintojen kanssa.

Kaavoituksen yhteydessä arvioidaan vaikutuksia (ml. taloudellisia vaikutuksia) koko siltä alueelta jonne vaikutukset ulottuvat. Vaikutusten arviointi ei siis rajoitu pelkästään kaava-alueeseen. Mahdolliset korvausmenettelyt käynnistyvät kaivostoimituksessa kaivosluvan myöntämisen jälkeen.

2.7 Mielipide 7

Elykeskus on lausunut YVasta seuraavaa (Yara Suomi Oy:n Siilinjärven kaivoksen laajentaminen, Siilinjärvi, perusteltu päätelmä 27.11.2024):

”Vaikutukset ihmisten terveyteen, hyvinvointiin ja elinolosuhteisiin (sosiaaliset vaikutukset)

Arviointimenettelyn yhteydessä yhdeksi keskeiseksi lopputulokseksi nousi huoli kaivoksen jatkuvasta laajentumisesta ja sen vaikutuksesta asumiseen ja elinolosuhteisiin. Arviointiselostuksen mukaan merkittävimmit terveysvaikutukset syntyisivät laajenevan melu- ja ilmanlaatuvaikutuksen johdosta. Yhteysviranomainen toteaa, että molempien vaikutusten osalta on jo aikaisemmin todettu tarvittavan lieventämistoimenpiteitä jatkosuunnittelussa. Mielipiteissä nousi voimakkaasti esille huoli Yaran laajenemissuunnitelmien vaikutuksesta kiinteistöjen arvoon ja niiden käytettävyyteen tulevaisuudessa. Useissa mielipiteissä nousi myös esille huoli oman elinympäristön laadun heikkenemisestä ja heikosta ennustettavuudesta. Yhteysviranomainen toteaa, että mielipiteissä nostettu huoli oman elinympäristön muuttumisen vaikeasta ennakoitavuudesta ja epävarmuudesta on asiallinen ja merkittävä. Erityisesti, koska valittavaa vaihtoehtoa ei ole arviointiselostuksessa esitetty. Yhteysviranomainen katsoo, että elinolojen heikon ennustettavuuden aiheuttama epävarmuutta voidaan vähentää arvioimalla yleiskaavassa suoja- tai vaikutusalueelle sijoittuvien kiinteistöjen nykytilanteen mukaisen käytön edellytysten täyttyminen ja olosuhteiden turvaaminen. Elinkeinotoiminnan osalta keskeisenä tuloksena on viesti toiminnan jatkumisen tuomista myönteisistä vaikutuksista alueen elinkeinoelämälle. Yhteysviranomainen kuitenkin toteaa, että kuten kuulemispalautteessa on tuotu esille, lähialueen nykyisille elinkeinoille (mm. maa- ja metsätalous, puutarhatalous sekä hevostalous) hankkeella ei ole myönteistä vaikutusta.”

Asiaan liittyen on oltu sähköpostitse yhteydessä Siilinjärven kunnan kaavoituspäällikkö Timo Nenoseen 29.9.2024. Mielipiteeseen on liitetty viestiketju, jossa Timo Nenonen on kuvannut maakuntakaavan selvitysalue-kaavamerkintää seuraavasti:

”Maakuntakaavaan merkitty selvitysalue sijoittuu taajamatoimintojen ja Yaran toimintojen väliin. Merkinnän viivoitus kertoo, että aluerajaus ei ole yksityiskohtainen myöskään maakuntakaavan mittakaavassa. Tulkitsen sen niin, että selvitysalueeseen kuuluu kaikki alueet, joihin on vaikutuksia kummankin toiminnan näkökulmasta. Sen perusteella Tynnörisen alue kuuluu selvitysalueeseen, joka edellyttää edelleen jatkoselvityksiä kaavoitusta varten YVA:nkin jälkeen.

Merkinnällä osoitetaan voimassa olevan maakuntakaavan Siilinjärven taajamatoimintojen (A 13.001) sekä teollisuus- ja kaivostoimintojen alueen (T/Ek 13.800) välinen alue, jolla on maakuntatasoinen intressi sovittaa yhteen eri maankäyttömuotojen tarpeet, varmistaa riittävä suoja- vyöhyke asumisen ja elinkeinotoimintojen välissä sekä turvata elinkeinojen toimintaedellytykset ja elinympäristön terveellisyys ja viihtyisyys. Teollisuus- ja kaivostoimintojen suojavyöhykkeet edellyttävät jatkoselvityksiä.

Suunnittelumääräys: Ennen alueen käytön ratkaisemista on selvitettävä teollisuus- ja kaivostoimintojen ja muiden intressien yhteensovittaminen. Alueidenkäytön suunnittelussa on varmistettava, että taajamatoimintojen ja elinkeinotoimintojen välille jää riittävä suojavyöhyke eikä alueelle sijoitu uusia mahdollisesti häiriintyviä kohteita.”

Kuitenkin Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman esitellytilaisuudessa 8.10.2025. kävi selväksi, että Tynnörisen alue on jätetty kokonaan nyt alustavan suunnittelualueen ulkopuolelle. Miksi näin. Mitä on tapahtunut tämän viestinvaihdon ja nykyhetken välillä? Meitä ei ole asiasta kuultu ollenkaan.

Vaadimme, että asuinalueemme otetaan suunnitelmassa huomioon. Haluamme kyseenalaistaa 500 metrin etäisyyden riittävyyden – mihin tämä perustuu (Yaran kokemukseen?).

Haluamme, että tilanteen käsittelyssä huomioidaan ennakkotapaus Hannukaisen kaivoshankkeeseen liittyvästä kaavatyöstä ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä kumota kaava, koska selvitysten perusteella ei voitu varmistua siitä, että yleiskaava täyttäisi vaatimukset turvallisesta ja terveellisestä elinympäristöstä lähiasutukselle aiheutuvien haitallisten vaikutusten osalta (Ennakkopäätösnumero: KHO:2025:30 antopäivä: 09.04.2025 taltiointinumero: 804 diaarinumerot: 1441/2024 ECLI-tunniste:ECLI:FI:KHO:2025:30).

Suomen perustuslaissa on kohta, pykälässä 15 jokaisen omaisuuden suojasta. Tätä on rikottu siten, että kiinteistömme arvo on kiistatta laskenut jo nyt. Esimerkiksi aiemmin tuli kiinteistönvälittäjiltä postilaatikkoon kyselyjä myyntihalukkuudestamme: "Asiakkaamme on kiinnostunut ostamaan asunnon tältä alueelta..." Kaivoshankkeen selvittelyn alettua nämä ovat loppuneet. Tietoomme on tullut myös myynnissä olevien kiinteistöjen osalta, että mahdolliset ostajat eivät ole halunneet maksaa pyydettyä summaa, vedoten Yaran kaivosalueen laajennussuunnitelmiin.

Olemme yrittäneet saada äänemme kuuluviin YVA:ssa, ELY:ssä, sekä Yaralla, mutta aina asia on siirretty seuraavaan vaiheeseen. Tämä on kaiken kaikkiaan kestänyt jo kahdeksan vuotta ja loppua ei näy.

Nyt vetoamme teihin, että huolestamme liittyen asuinalueeseemme, kiinteistömme arvoon, terveyteen sekä muihin vaikutuksiin joita kaivosalueen laajennus meille aiheuttaa, otettaisiin huomioon kaavaa suunnitellessa eikä meitä jätettäisi alueen ulkopuolelle "roikkumaan" välimaastoon kaavoituksessa.

Miten kunta lähtee kaavoitustyöhön täysin Yaran sanelemien rajojen ja ehtojen mukaan, eikä tässä nimenomaan pitäisi ottaa huomioon kuntalaisten etu ja hyvinvointi. Tuntuu täysin käsittämättömältä, että asiaa ei edes selvitetä millään tavoin vaan rajat pelkästään sanellaan ja ilmoitetaan. Siitä huolimatta, että lukuisissa selvityksissä on todettu, että Tynnöriselle aiheuttavat haitat on merkittävät ja ne on otettava huomioon (YVA ja ELY, Nenonen 29.9.2024).

Näihin seikkoihin vedoten kyseenalaistamme prosessin ja siinä toimivien tahojen puolueettomuuden.

VASTINE: Koska yleiskaavan laatiminen on vasta käynnistynyt, kaavoitukseen liittyy tässä suunnitteluvaiheessa paljon epävarmuuksia, mikä on valitettavaa osallisten näkökulmasta. Kaavan tavoitteiden, suunnittelualueen, kaavan sisällön ja suunnitteluratkaisujen, selvitystiedon sekä vaikutusten arvioinnin tarkentuminen kaavoitusmenettelyn edetessä on kuitenkin yleinen käytäntö niin Siilinjärven kuin muidenkin kuntien yleis- ja asemakaavoja laadittaessa. Esimerkiksi kaavoituksen alkaessa määritetty alustava suunnittelualue voi muuttua huomattavastikin suuntaan tai toiseen kaavoitusmenettelyn edetessä, mikäli edellä mainitut seikat niin edellyttävät. Arvioinnissa tunnistettavia vaikutuksia voidaan pyrkiä myös lieventämään muuttamalla toimintojen sijainteja, laajuutta tai muuta kaavaratkaisua, minkä myötä vaikutusalueita voidaan saada pienennettyä.

Yleiskaavan alustava suunnittelualue on rajattu niin, että kaivostoiminta sekä sen merkittävät vaikutukset mahtuvat suunnittelualueen sisäpuolelle. Alustavalla suunnittelualueella maankäyttö tulee alustavan arvion mukaan muuttumaan vuoteen 2060 mennessä niin paljon, että esimerkiksi asuminen ei todennäköisesti ole mahdollista. Tynnörisen osalta on alustavasti arvioitu, että voimassa olevaa yleiskaavaa ei ole siellä tarpeen muuttaa.

Koska yleiskaavan yksityiskohdat eivät ole, eivätkä voikaan olla vielä tiedossa, myöskään kaavan vaikutuksia ei voida vielä arvioida yksityiskohtaisesti. Nyt vireillä olevan yleiskaavan alustavaa

aluerajausta tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusmenettelyn seuraavissa vaiheissa, kun kaava-luonnoksen maankäyttöratkaisut alkavat olla tiedossa ja kaavan vaikutuksia on voitu arvioida tar-kemmin.

Tynnörisen ja Sulkavanniin asuinalueiden osalta tullaan tekemään jatkoselvityksiä ja vaikutus-ten arviointeja. Mikäli selvityksissä ja arvioinneissa päädytään sellaiseen johtopäätökseen, että joillakin nykyisillä rakennuspaikoilla asuminen ei ole syystä tai toisesta mahdollista vuoteen 2060 saakka, Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan alustavaa suunnittelualuetta on tarpeen laa-jentaa. Tällaisten rakennuspaikkojen tulevaisuuden maankäyttömuodot tullaan ratkaisemaan sa-massa kaavoitusmenettelyssä kaivos- ja tehdastoimintojen kanssa.

Kaavoituksen yhteydessä arvioidaan vaikutuksia (ml. taloudellisia vaikutuksia) koko siltä alueelta jonne vaikutukset ulottuvat. Vaikutusten arviointi ei siis rajoitu pelkästään kaava-alueeseen. Mahdolliset korvausmenettelyt käynnistyvät kaivostoimituksessa kaivosluvan myöntämisen jäl-keen.

Maakuntakaavan selvitysalueen osalta tulkinta on pysynyt ennallaan. Tynnörisen ja Sulkavanniin asuinalueiden osalta tullaan tekemään jatkoselvityksiä ja vaikutusten arviointeja. Mikäli selvi-tyksissä ja arvioinneissa päädytään sellaiseen johtopäätökseen, että joillakin nykyisillä rakennus-paikoilla asuminen ei ole syystä tai toisesta mahdollista vuoteen 2060 saakka, Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan alustavaa suunnittelualuetta on tarpeen laajentaa. Tällaisten rakennus-paikkojen tulevaisuuden maankäyttömuodot tullaan ratkaisemaan samassa kaavoitusmenette-lyssä kaivos- ja tehdastoimintojen kanssa.

2.8 Mielipide 8

Jynkänniementie Tynnörisellä sisällytettävä Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavaan.

Tontiltani on matkaa hankealueen reunaan reilu 200 m ja mahdollisen tulevan avolouhoksen reu-naan hieman yli 500 m.

Olemme olleet naapuruston kanssa Yaraan yhteydessä vuosien ajan ja alkuun meille järjestettiin Yaran toimesta useampikin keskustelutilaisuus. Tuolloin meille vakuuteltiin Yaran puolelta, että jos laajennus tulee, talomme lunastetaan, koska ne ovat niin lähellä uutta louhosta. Nyt tilanne on kuitenkin sellainen, että meidät on jätetty täysin selvitysten ulkopuolelle oman onnemme no-jaan, niin Yaran kuin kaavarajauksenkin osalta.

YVA-selostuksen kartoissa kaivosalue ulottuu hankealueen ulkopuolelle. Tuntuu, että hankealue on tarkoituksellisesti rajattu niin, että Jynkänniementien patkka ja kaivosalueen kärki jäävät sen ulkopuolelle.

Tynnörisen asemakaavoittamaton alue tulisi liittää osaksi kaivoksen yleiskaavan kaavarajauk-seen, koska kaivoslaajennuksen vaikutukset tälle alueelle ovat merkittävän kielteiset.

Alueen kaavarajaus tulisi tehdä todellisten haittavaikutusten eikä Yaran maaomistusten perus-teella.

Elykeskus on lausunut YVAsta seuraavaa (Yara Suomi Oy:n Siilinjärven kaivoksen laajentaminen, Siilinjärvi, perusteltu päätelmä 27.11.2024):

”Vaikutukset ihmisten terveyteen, hyvinvointiin ja elinolosuhteisiin (sosiaaliset vaikutukset)

Arviointimenettelyn yhteydessä yhdeksi keskeiseksi lopputulokseksi nousi huoli kaivoksen jatku-vasta laajentumisesta ja sen vaikutuksesta asumiseen ja elinolosuhteisiin.

Arviointiselostuksen mukaan merkittävimmät terveysvaikutukset syntyisivät laajenevan melu- ja ilmanlaatuvaikutuksen johdosta. Yhteysviranomaisen toteaaakin, että molempien vaikutusten osalta on jo aikaisemmin todettu tarvittavan lieventämistoimenpiteitä jatkosuunnittelussa.

Mielipiteissä nousi voimakkaasti esille huoli Yaran laajenemissuunnitelmien vaikutuksesta kiinteis-töjen arvoon ja niiden käytettävyyteen tulevaisuudessa. Useissa mielipiteissä nousi myös esille

huoli oman elinympäristön laadun heikkenemisestä ja heikosta ennustettavuudesta. Yhteysviranomaisen toteaa, että mielipiteissä nostettu huoli oman elinympäristön muuttumisen vaikeasta ennakoitavuudesta ja epävarmuudesta on asiallinen ja merkittävä. Erityisesti, koska valittavaa vaihtoehtoa ei ole arviointiselostuksessa esitetty. Yhteysviranomaisen katsoo, että elinolojen heikon ennustettavuuden aiheuttamaa epävarmuutta voidaan vähentää arvioimalla yleiskaavassa suojaja- tai vaikutusalueelle sijoittuvien kiinteistöjen nykytilanteen mukaisen käytön edellytysten täyttyminen ja olosuhteiden turvaaminen.”

Tähän asiaan liittyen naapurustomme oli yhteydessä Siilinjärven kunnan kaavoituspäällikkö Timo Nenoseen 29.9.2024. Mielipiteeseen on liitetty viestiketju, jossa Timo Nenonen on kuvannut maakuntakaavan selvitysalue-kaavamerkintää seuraavasti:

”Maakuntakaavaan merkitty selvitysalue sijoittuu taajamatoimintojen ja Yaran toimintojen väliin. Merkinnän viivoitus kertoo, että aluerajaus ei ole yksityiskohtainen myöskään maakuntakaavan mittakaavassa. Tulkitsemme sen niin, että selvitysalueeseen kuuluu kaikki alueet, joihin on vaikutuksia kummankin toiminnan näkökulmasta. Sen perusteella Tynnörisen alue kuuluu selvitysalueeseen, joka edellyttää edelleen jatkoselvityksiä kaavoitusta varten YVA:nkin jälkeen.

Merkinnällä osoitetaan voimassa olevan maakuntakaavan Siilinjärven taajamatoimintojen (A 13.001) sekä teollisuus- ja kaivostoimintojen alueen (T/Ek 13.800) välinen alue, jolla on maakuntatasoinen intressi sovittaa yhteen eri maankäyttömuotojen tarpeet, varmistaa riittävä suojavyöhyke asumisen ja elinkeinotoimintojen välissä sekä turvata elinkeinojen toimintaedellytykset ja elinympäristön terveellisyys ja viihtyisyys. Teollisuus- ja kaivostoimintojen suojavyöhyketarpeet edellyttävät jatkoselvityksiä.

Suunnittelumääräys: Ennen alueen käytön ratkaisemista on selvitettävä teollisuus- ja kaivostoimintojen ja muiden intressien yhteensovittaminen. Alueidenkäytön suunnittelussa on varmistettava, että taajamatoimintojen ja elinkeinotoimintojen välille jää riittävä suojavyöhyke eikä alueelle sijoitu uusia mahdollisesti häiriintyviä kohteita.”

Kuitenkin Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman esittelytilaisuudessa 8.10.2025 kävi selväksi, että Tynnörisen alue on jätetty kokonaan nyt alustavan suunnittelualueen ulkopuolelle. Miksi näin? Mitä on tapahtunut tämän viestinvaihdon ja nykyhetken välillä? Mihin perustuu kaavoituspäällikön käsitys siitä, että suunnittelualue sisältää myös suojavyöhykkeet ja haitat jäävät suunnittelualueen sisäpuolelle? Meitä naapurustossa ei ole asiasta kuultu ollenkaan. Vaadin, että asuinalueemme otetaan suunnitelmassa huomioon.

Yaran mukaan 500 metrin päässä avoluohoksesta voi jatkaa normaalia elämää, kun haitat minimoidaan esim. meluvälillä. Kuitenkin YVA-selostuksessa selvästi kerrotaan, että Laukansalon louhos aiheuttaisi alueelle suurta kielteistä haittaa, vaikka louhos toteutettaisiinkin suppeampana. Haluan kyseenalaistaa 500 metrin etäisyyden riittävyyden, tämä ei voi perustua Yaran kokemukseen. Jos suunnitelma-alue on rajattu niin, että haitat eivät ulotu sen ulkopuolelle, pitäisikö ulkopuolisen puolueettoman tahon selvittää todelliset haitat lähiasukkaille Yaran tilaaman konsulttifirman tekemän selvityksen lisäksi. Kaava-alueen rajausta pitää tehdä todellisten haitta-vaikutusten perusteella jo tässä ensimmäisessä vaiheessa. Haitat eivät poistu karttojen viivoja ja rajoituksia muuttamalla Yaralle suotuisaan suuntaan.

Kehottaisin tilanteen käsittelyssä ottamaan huomioon myös ennakkotapaus Hannukaisen kaivos-hankkeeseen liittyvästä kaavatyöstä ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä kumota kaava, koska selvitysten perusteella ei voitu varmistua siitä, että kaava täyttäisi vaatimukset turvallisuudesta ja terveellisestä elinympäristöstä lähiasutukselle aiheutuvien haitallisten vaikutusten osalta (<https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1744011851501.html>):

”Kunnanvaltuusto oli hyväksynyt osayleiskaavan kaivoshankkeen toteuttamista varten. Osayleiskaavassa oli osoitettu aluevarauksia suunnitellulle kaivostoiminnalle ja sen tarvitsemalle infrastruktuurille sekä annettu kaavamääräyksiä haittavaikutusten lieventämiseksi.

Asiassa oli ratkaistavana, oliko osayleiskaava perustunut riittäviin selvityksiin kaavan toteuttamisesta lähiasutukselle aiheutuvien vaikutusten arvioimiseksi.

Hyväksytty osayleiskaava mahdollisti suuren avolouhoksen sijoittamisen olemassa olevan asutuksen läheisyyteen. Osayleiskaavan kaavaratkaisun mukaan lähiasutusta suojattiin avolouhoksesta aiheutuvilta ympäristöhaitoilta avolouhoksen ja asutuksen väliin rakennettavalla suojavallilla. Suojavalli tulisi sijoittamaan varsin lähellä kaava-alueen ulkopuolella sijaitsevaa asutusta. YVA-menettelyssä avolouhoksesta lähiasutukseen kohdistuvia ympäristöhaittoja oli arvioitu olennaisesti toisenlaisen suojausratkaisun perusteella.

Kaavaa varten laadituista selvityksistä ei ilmennyt, että suojavallin sijoittamisella olisi pyritty erityisesti yhteensovittamaan kaivostoiminta ja kaava-alueen ulkopuolella oleva maankäyttö. Selvitysaineistoon ei myöskään sisältynyt kokonaisarviointia louhinnasta lähiasutukselle aiheutuvien erilaisten haittojen yhteisvaikutuksista. Lisäksi suojavallin huomioon ottaviin ja kaavan hyväksymishetkellä käytössä olleisiin selvityksiin liittyi merkittäviä epävarmuustekijöitä. Edellytyksiä arvioida kaavaratkaisun mainittuja vaikutuksia heikensi vielä se, että lähes välittömästi suojavallin viereen sijoittuva, runsaasti asutusta sisältävä alue oli jätetty kaava-alueen ulkopuolelle.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että osayleiskaavaa varten laadittujen selvitysten perusteella ei voitu riittävästi varmistua siitä, että kaavaratkaisu täytti lähiasutukselle aiheutuvien haitallisten vaikutusten osalta turvalliseen ja terveelliseen elinympäristöön liittyvän yleiskaavan sisältövaatimuksen. Kaavaratkaisu oli tästä syystä lainvastainen. Kun otettiin huomioon kaivoshankkeen suuruusluokka sekä lähiasutukselle aiheutuviin haittavaikutuksiin ja niiden estämiseen liittyvät epävarmuustekijät, pelkästään se, että kaavamääräyksissä oli kielletty ympäristönormit ylittävien haittojen ja vaaran aiheuttaminen, ei ollut peruste arvioida asiaa toisin.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 § ja 39 §.”

Suomen perustuslaissa on pykälä 15 jokaisen omaisuuden suojasta. Tätä on rikottu siten, että kiinteistöjen arvo on kiistatta laskenut jo nyt, eikä myynti ole tässä tilanteessa mahdollista, vaikka halua olisi. Omaisuuteni on kiinni tässä talossa ja kaikki tuloni menevät tällä hetkellä talon kustannuksiin. Olen kovaa vauhtia matkalla kohti henkilökohtaista konkurssia. Tilanne aiheuttaa suurta stressiä ja ahdistusta. Talo rapistuu, kun ei ole varaa, voimia, eikä enää motivaatiotakaan sen kunnon ylläpitämiseen. Näin lähellä tulevaa kaivosta asuvilla ihmisillä tulisi olla aito mahdollisuus päättää lähteäkö vai jäädä. Nyt päätöksen tekee Yara.

Myös hankkeesta viestiminen on ollut ala-arvoisen huonoa. Miten henkilöt, joita hanke koskee saavat tietoa esimerkiksi yleisötilaisuuksista? Kaikki eivät lue Uutis-Jousta, eikä siinäkään ilmeisesti viimeisimmästä 8.10. järjestetystä tilaisuudesta infottu. Tilaisuudessa oli vain noin 30 osallistujaa, joten herää kysymys, onko huono viestintä tarkoituksellista? Kunnan sivuilta on vaikea löytää tietoa hankkeesta, ja riittävän yksityiskohtaisia kartoja, joista näkisi Yaran aluerajaukset suhteessa kiinteistöihin ei ole saatavilla. Kunnan sivuilla ei myöskään lue päivämäärää, mihin mennessä mielipiteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan on toimitettava. Avoimuuden nimissä myös kartta Yaran omistamista alueista ja kiinteistöistä pitäisi olla julkisesti nähtävillä, nyt on käsitys, että Yaran tekemät kiinteistökaupat eivät noudata yhdenvertaisuuden periaatetta. Kaupat eivät saa perustua kiinteistön omistajan asemaan tai kytköksiin Yaraan, vaan todellisiin haittoihin.

Miten kunta lähtee kaavoitustyöhön täysin Yaran sanelemien rajojen ja ehtojen mukaan, eikä tässä nimenomaan pitäisi ottaa huomioon kuntalaisten etu ja hyvinvointi. Tuntuu täysin käsittämättömältä, että asiaa ei edes selvitetä millään tavoin vaan rajat pelkästään sanellaan ja ilmoitetaan, siitä huolimatta, että lukuisissa selvityksissä on todettu, että Tynnöriselle aiheuttavat haitat ovat merkittävät ja ne on otettava huomioon (YVA, ELY, Nenonen 29.9.2024).

Edellä mainittuihin seikkoihin vedoten kyseenalaistan prosessin ja siinä toimivien tahojen puolueettomuuden.

VASTINE: Koska yleiskaavan laatiminen on vasta käynnistynyt, kaavoitukseen liittyy tässä suunnitteluvaiheessa paljon epävarmuuksia, mikä on valitettavaa osallisten näkökulmasta. Kaavan tavoitteiden, suunnittelualueen, kaavan sisällön ja suunnitteluratkaisujen, selvitystiedon sekä vaikutusten arvioinnin tarkentuminen kaavoitusmenettelyn edetessä on kuitenkin yleinen käytäntö

niin Siilinjärven kuin muidenkin kuntien yleis- ja asemakaavoja laadittaessa. Esimerkiksi kaavoituksen alkaessa määritetty alustava suunnittelualue voi muuttua huomattavastikin suuntaan tai toiseen kaavoitusmenettelyn edetessä, mikäli edellä mainitut seikat niin edellyttävät. Arvioinnissa tunnistettavia vaikutuksia voidaan pyrkiä myös lieventämään muuttamalla toimintojen sijainteja, laajuutta tai muuta kaavaratkaisua, minkä myötä vaikutusaluetta voidaan saada pienennettyä.

Yleiskaavan alustava suunnittelualue on rajattu niin, että kaivostoiminta sekä sen merkittävät vaikutukset mahtuvat suunnittelualueen sisäpuolelle. Alustavalla suunnittelualueella maankäyttö tulee alustavan arvion mukaan muuttumaan vuoteen 2060 mennessä niin paljon, että esimerkiksi asuminen ei todennäköisesti ole mahdollista. Tynnörisen osalta on alustavasti arvioitu, että voimassa olevaa yleiskaavaa ei ole siellä tarpeen muuttaa.

Koska yleiskaavan yksityiskohdat eivät ole, eivätkä voikaan olla vielä tiedossa, myöskään kaavan vaikutuksia ei voida vielä arvioida yksityiskohtaisesti. Nyt vireillä olevan yleiskaavan alustavaa aluerajasta tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusmenettelyn seuraavissa vaiheissa, kun kaavaluonnoksen maankäyttöratkaisut alkavat olla tiedossa ja kaavan vaikutuksia on voitu arvioida tarkemmin.

Kaavoituksen yhteydessä arvioidaan vaikutuksia (ml. taloudellisia vaikutuksia) koko siltä alueelta jonne vaikutukset ulottuvat. Vaikutusten arviointi ei siis rajoitu pelkästään kaava-alueeseen. Mahdolliset korvausmenettelyt käynnistyvät kaivostoimituksessa kaivosluvan myöntämisen jälkeen.

Tässä vaiheessa on nimenomaan mahdollista kertoa alustavaa kaava-aluetta koskevia huomioita. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ja kunnan kotisivuilla olevia yleispiirteisiä karttoja voi käyttää kommentoinnissa apuna.

Maakuntakaavan selvitysalueen osalta tulkinta on pysynyt ennallaan. Tynnörisen ja Sulkavannintyn asuinalueiden osalta tullaan tekemään jatkoselvityksiä ja vaikutusten arviointeja. Mikäli selvityksissä ja arvioinneissa päädytään sellaiseen johtopäätökseen, että joillakin nykyisillä rakennuspaikoilla asuminen ei ole syytä tai toisesta mahdollista vuoteen 2060 saakka, Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan alustavaa suunnittelualuetta on tarpeen laajentaa. Tällaisten rakennuspaikkojen tulevaisuuden maankäyttömuodot tullaan ratkaisemaan samassa kaavoitusmenettelyssä kaivos- ja tehdastoimintojen kanssa.

Vuorovaikutus on tarkoitus toteuttaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kerrotulla tavalla samaan tapaan kuin Siilinjärven muissakin kaavoitusmenettelyissä. Yleiskaavan vireilletulosta sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman, kaavaluonnoksen ja kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan kuulutuksella Uutis-Jousessa, kunnan ilmoitustaululla sekä kunnan internet- ja Facebook-sivuilla. Kaava-alueen ulkopaikkakuntalaisia maanomistajia tiedotetaan kirjeitse. Aloituvaiheen esittely- ja keskustelutilaisuudesta kerrottiin kunnan internetsivuilla julkaisutussa uutisessa, Uutis-Jousessa julkaistussa kuulutuksessa ja em. maanomistakirjeessä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmalla ei ole viimeistä nähtävilläpitopäivää, vaan se on nähtävillä kaavaehdotukseen nähtävilleasettamiseen saakka (arviolta kevääseen 2027).

2.9 Mielipide 9

Asun tynnörisellä Jynkänniementien alkupäässä eli siis ns. unohdetulla reuna-alueella. Tässä alueella asuu myös ihmisiä perheineen ja mahdollisesti tulevan kaivosalueen haittojen vaikutusalueella. Tätä aluetta ei voi noin vain unohtaa tässä kaavoituksessa. Pyydän, että tämän alueen turvallinen asuminen otettaisiin huomioon tulevassa kaavoituksessa.

VASTINE: Koska yleiskaavan laatiminen on vasta käynnistynyt, kaavoitukseen liittyy tässä suunnitteluvaiheessa paljon epävarmuuksia, mikä on valitettavaa osallisten näkökulmasta. Kaavan tavoitteiden, suunnittelualueen, kaavan sisällön ja suunnitteluratkaisujen, selvitystiedon sekä vaikutusten arvioinnin tarkentuminen kaavoitusmenettelyn edetessä on kuitenkin yleinen käytäntö niin Siilinjärven kuin muidenkin kuntien yleis- ja asemakaavoja laadittaessa. Esimerkiksi kaavoituksen alkaessa määritetty alustava suunnittelualue voi muuttua huomattavastikin suuntaan tai

toiseen kaavoitusmenettelyn edetessä, mikäli edellä mainitut seikat niin edellyttävät. Arvioinnissa tunnistettavia vaikutuksia voidaan pyrkiä myös lieventämään muuttamalla toimintojen sijainteja, laajuutta tai muuta kaavaratkaisua, minkä myötä vaikutusalueita voidaan saada pienennettyä.

Yleiskaavan alustava suunnittelualue on rajattu niin, että kaivostoiminta sekä sen merkittävät vaikutukset mahtuvat suunnittelualueen sisäpuolelle. Alustavalla suunnittelualueella maankäyttö tulee alustavan arvion mukaan muuttamaan vuoteen 2060 mennessä niin paljon, että esimerkiksi asuminen ei todennäköisesti ole mahdollista. Tynnörisen osalta on alustavasti arvioitu, että voimassa olevaa yleiskaavaa ei ole siellä tarpeen muuttaa.

Koska yleiskaavan yksityiskohdat eivät ole, eivätkä voikaan olla vielä tiedossa, myöskään kaavan vaikutuksia ei voida vielä arvioida yksityiskohtaisesti. Nyt vireillä olevan yleiskaavan alustavaa aluerajausta tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusmenettelyn seuraavissa vaiheissa, kun kaavaluonnoksen maankäyttöratkaisut alkavat olla tiedossa ja kaavan vaikutuksia on voitu arvioida tarkemmin.

Tynnörisen ja Sulkavanniityn asuinalueiden osalta tullaan tekemään jatkoselvityksiä ja vaikutusten arviointeja. Mikäli selvityksissä ja arvioinneissa päädytään sellaiseen johtopäätökseen, että joillakin nykyisillä rakennuspaikoilla asuminen ei ole syystä tai toisesta mahdollista vuoteen 2060 saakka, Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan alustavaa suunnittelualueita on tarpeen laajentaa. Tällaisten rakennuspaikkojen tulevaisuuden maankäyttömuodot tullaan ratkaisemaan samassa kaavoitusmenettelyssä kaivos- ja tehdastoimintojen kanssa.

Kaavoituksen yhteydessä arvioidaan vaikutuksia (ml. taloudellisia vaikutuksia) koko siltä alueelta jonne vaikutukset ulottuvat. Vaikutusten arviointi ei siis rajoitu pelkästään kaava-alueeseen.

2.10 Mielipide 10

Asumme suunnitellun kaava-alueen välittömässä läheisyydessä. Harjoitamme kiinteistöillämme useanlaista liiketoimintaa. Toimintamme kuuluu elinkeinoelämän piiriin, jonka toimintaedellytykset on alueidenkäyttölain (AKL 39 §) mukaisesti turvattava.

Kaavan valmistelussa tulee huomioida, että kaava ei saa rajoittaa eikä vaikeuttaa nykyisen yritystoiminnan jatkamista tai sen kehittämistä. Kaavan valmistelussa on myös varmistettava, ettei kaava muodosta perustetta tai hyväksyntää sellaisille YVA-menettelyssä tunnistetuille vaikutuksille, jotka voisivat aiheuttaa kohtuuttomia haittoja asutukselle, elinkeinotoiminnalle tai ympäristölle vaikutusalueilla.

Yleiskaavan tavoitteiden ja vaikutusten tulee olla tasapainoisia siten, että kaava ei palvele yksittäisen toimijan etua, vaan turvaa alueen ja sen vaikutusalueen elinkeinojen toimintaedellytykset kokonaisuutena.

Pyydämme, että vaikutusten arviointi ulotetaan myös kaava-alueen ulkopuolisille vaikutusalueille, erityisesti niille, jotka sijoittuvat kaavan suojavyöhykkeiden läheisyyteen tai vaikutuspiiriin. Arvioinnissa tulisi käsitellä myös mahdollisia taloudellisia vaikutuksia, kuten kiinteistöjen arvonalenemisen riskiä ja elinkeinotoiminnan edellytysten heikkenemistä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei ole kuvattu riittävän selkeästi, mitä kaavassa mainitut suojavyöhykkeet käytännössä tarkoittavat. Suojavyöhykkeiden laajuus, vaikutukset ja mahdolliset rajoitukset tulisi esittää ymmärrettävästi sekä visuaalisesti että sanallisesti, jotta osalliset voivat muodostaa oikean käsityksen kaavan vaikutuksista. Nykyisellään tiedon puute aiheuttaa riskin, että lähialueen asukkaat ja yrittäjät eivät saa kaavoituksen aikana todenmukaista kokonaiskuvaa vaikutuksista.

Esitämme, että kaavoitusprosessin aikana:

- Vaikutusarviointit ulotetaan kattavasti myös kaava-alueen ulkopuolisille vaikutusalueille, erityisesti mahdollisten suojavyöhykkeiden sisään ja läheisyyteen.
- Suojavyöhykkeiden sisältö ja vaikutukset tuodaan avoimesti ja ymmärrettävästi esiin.

- Jo kaavan valmistelussa varmistetaan, ettei kaava aiheuta kohtuutonta haittaa yksityisille elinkeinoille eikä heikennä alueen elinolosuhteita (AKL 39 §).
- Huomioidaan kaavan valmistelussa, ettei kaava itsessään luo perustetta tai hyväksyntää em. vaikutuksille YVA prosessissa.

VASTINE: Koska yleiskaavan laatiminen on vasta käynnistynyt, kaavoitukseen liittyy tässä suunnitteluvaiheessa paljon epävarmuuksia, mikä on valitettavaa osallisten näkökulmasta. Kaavan tavoitteiden, suunnittelualueen, kaavan sisällön ja suunnitteluratkaisujen, selvitystiedon sekä vaikutusten arvioinnin tarkentuminen kaavoitusmenettelyn edetessä on kuitenkin yleinen käytäntö niin Siilinjärven kuin muidenkin kuntien yleis- ja asemakaavoja laadittaessa. Esimerkiksi kaavoituksen alkaessa määritetty alustava suunnittelualue voi muuttua huomattavastikin suuntaan tai toiseen kaavoitusmenettelyn edetessä, mikäli edellä mainitut seikat niin edellyttävät. Arvioinnissa tunnistettavia vaikutuksia voidaan pyrkiä myös lieventämään muuttamalla toimintojen sijainteja, laajuutta tai muuta kaavaratkaisua, minkä myötä vaikutusalueita voidaan saada pienennettyä.

Yleiskaavan alustava suunnittelualue on rajattu niin, että kaivostoiminta sekä sen merkittävät vaikutukset mahtuvat suunnittelualueen sisäpuolelle. Alustavalla suunnittelualueella maankäyttö tulee alustavan arvion mukaan muuttumaan vuoteen 2060 mennessä niin paljon, että esimerkiksi asuminen ei todennäköisesti ole mahdollista.

Koska yleiskaavan yksityiskohdat eivät ole, eivätkä voikaan olla vielä tiedossa, myöskään kaavan vaikutuksia ei voida vielä arvioida yksityiskohtaisesti. Nyt vireillä olevan yleiskaavan alustavaa aluerajauksta tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusmenettelyn seuraavissa vaiheissa, kun kaavaluonnoksen maankäyttöratkaisut alkavat olla tiedossa ja kaavan vaikutuksia on voitu arvioida tarkemmin.

Tynnörisen ja Sulkavanniityn asuinalueiden osalta tullaan tekemään jatkoselvityksiä ja vaikutusten arviointeja. Mikäli selvityksissä ja arvioinneissa päädytään sellaiseen johtopäätökseen, että joillakin nykyisillä rakennuspaikoilla asuminen ei ole syystä tai toisesta mahdollista vuoteen 2060 saakka, Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan alustavaa suunnittelualueita on tarpeen laajentaa. Tällaisten rakennuspaikkojen tulevaisuuden maankäyttömuodot tullaan ratkaisemaan samassa kaavoitusmenettelyssä kaivos- ja tehdastoimintojen kanssa.

Kaavoituksen yhteydessä arvioidaan vaikutuksia (ml. taloudellisia vaikutuksia) koko siltä alueelta jonne vaikutukset ulottuvat. Vaikutusten arviointi ei siis rajoitu pelkästään kaava-alueeseen.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kuvataan yleiskaavan laatimisen yhteydessä noudatettavat osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyt sekä kaavan vaikutusten arvioinnin periaatteet ja tavat. Suunnitteluratkaisuihin (mm. suoja-alueiden laajuus, vaikutukset ja mahdolliset rajoitukset) otetaan kantaa yleiskaavoitusmenettelyn seuraavissa vaiheissa ja myöhemmissä erillisissä lupamenettelyissä.

2.11 Mielipide 11

Olemme tyytymättömiä suunnitteilla olevan yleiskaavan alustavaan rajaukseen, ja vaadimme että Tynnörisen alue kokonaisuudessaan otetaan mukaan kaavarajaukseen.

Ely-keskus on lausunut YVasta seuraavaa osiossa "Vaikutukset ihmisten terveyteen, hyvinvointiin ja elinolosuhteisiin (sosiaaliset vaikutukset)" (Yara Suomi Oy:n Siilinjärven kaivoksen laajentaminen, Siilinjärvi, perusteltu päätelmä 27.11.2024):

"Yhteysviranomaisen toteaa, että mielipiteissä nostettu huoli oman elinympäristön muuttumisen vaikeasta ennakoitavuudesta ja epävarmuudesta on asiallinen ja merkittävä. Erityisesti, koska valittavaa vaihtoehtoa ei ole arviointiselostuksessa esitetty. Yhteysviranomaisen katsoo, että elinolojen heikon ennustettavuuden aiheuttama epävarmuutta voidaan vähentää arvioimalla yleiskaavassa suoja- tai vaikutusalueelle sijoittuvien kiinteistöjen nykytilanteen mukaisen käytön edellytysten täyttyminen ja olosuhteiden turvaaminen."

Miten kunta voi tämän selkeän viranomaisen kannanoton nyt sivuuttaa jättämällä lähiympäristön kiinteistöt täysin vaille huomiota, vaikka yhteysviranomainen toteaa, että alueet tulisi ottaa mukaan yleiskaavaan ja arviointiin? Nyt suunniteltu kaavoitusalue sisältää pääsääntöisesti (ainoastaan?) Yaran jo omistamia kiinteistöjä, ja näin ollen kaavatyön todellinen merkitys kaivoslaajenuksen lähiympäristölle on minimaalinen. Koemme, että tässä tilanteessa kunnan tulisi ehdottomasti ajaa asukkaidensa etua ja ottaa lähistön asutetut alueet (jotka kaikki on lähes tonttirajoja myöten rajattu nyt alueen ulkopuolelle) mukaan nyt suunniteltuun kaavoitukseen. Mikäli kunta nyt kääntää meille selkänsä, tulee asukkaiden piina jatkumaan edelleen vuosikausia, mitä se on ollut jo tähän saakka pian vuosikymmenen. Olkoonkin että alueella voi hyvin asua vielä vuosikausia, siitä ei ole epäilystäkään, mutta tässä on nyt kyse siitä, että asukkailla on piinaava epävarmuus tulevaisuudesta ja omaisuutensa arvosta, ja se on jo nyt aiheuttanut merkittävää haittaa, elämänlaadun laskua, ja tämä todettiin yllä mainitussa lausunnossa asiallisesti ja merkittäväksi huoleksi viranomaisen toimesta. Kunnan päättävässä asemassa olevien tahojen ei tulisi sitä sivuuttaa ylimalkaisella kommentoinnilla tyyliin ”haittoja on vain nyt rajatun alueen sisällä”, kuten olemme mm. paikallislehden sivuilta saaneet lukea. Koemme tämän hyvin loukkaavaksi ja alentavaksi.

Olemme vuosi sitten tästä aiheesta keskustelleet puhelimitse ja sähköpostiviestinvaihdossa kaavoituspäällikkö Timo Nenosen kanssa, ja tuolloin hän oli sitä mieltä, että Tynnörinen kuuluu juuri-kin tähän kaivostoiminnan ja taajamatoimintojen rajavyöhykkeeseen, jonka kohtalo tulee selvittää (viestiketju liitteenä). Kuitenkin Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman esittelytilaisuudessa 8.10.2025 kävi selväksi, että Tynnörisen alue on jätetty kokonaan nyt alustavan suunnittelualueen ulkopuolelle. Miksi näin? Mitä on tapahtunut tuon edellä mainitun viestinvaihdon ja nykyhetken välillä? Meitä ei ole asiasta kuultu ollenkaan, vaikka Nenosen viestissä todetaan että ”Tynnörisen alue kuuluu selvitysalueeseen, joka edellyttää edelleen jatkoselvityksiä kaavoitusta varten YVA:nkin jälkeen”. Mitä nämä jatkoselvitykset ovat ja kenen toimesta niitä on tehty? Missään vaiheessa ei ainakaan lähialueiden asukkaiden kanssa ei ole käyty mitään vuoropuhelua. Tämän vuoden maaliskuussa edelleen tiedustelimme kaavoitusasian tilanteesta (liite), ja silloin vastaus oli: ”Tällä hetkellä on menossa siis konsultin kilpailutus hankkeelle, jonka kanssa kaavatyö aloitetaan osallistumis- ja vuorovaikutussuunnitelman laatimisella ja kaavan tavoitteiden tarkastelulla. Sitten on vuorossa kaavan aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu. Vasta sen jälkeen voidaan aloittaa YVA:ssa ja kaavatyössä tarvittavien lisäselvitysten laatiminen”. Missä vaiheessa nyt siis ollaan, ja mikä on osallistumis- ja vuorovaikutussuunnitelma? Oliko viime viikkoinen tiedotustilaisuus osa tätä? Tilaisuus, jossa kuntalaisille saneltiin heidän kohtalonsa? Missä vuorovaikutus?

Yaran laajennussuunnitelmien aikana meille on annettu mahdollisuus (virallisesti) toimittaa mielipide YVA-selostuksesta ja nyt tästä kaava-asiasta, mutta onko näillä lausunnoilla ja niistä ilmi käyvällä suurella huolella, jopa hädällä, mitään merkitystä, ottaako näitä kukaan huomioon? Mitä ovat ne konkreettiset toimenpiteet, joilla ne kiinteistöt, jotka ovat nyt tukalimmassa tilanteessa, eli jäämässä väliinputoajiksi kaivoksen välittömään läheisyyteen ilman korvauksia, otetaan huomioon ja asema turvataan? Mikä on se taho, joka on vastuussa meidän asemamme, näkökantamme ja omaisuutemme puolustamisesta? Meidän näkemyksemme on, että tällä hetkellä vastuu on kunnan toimijoilla ja heidän ei tulisi tätä suurta vastuuta paeta ja lykätä hankalaa asiaa kauemmaksi kuntalaisten hyvinvoinnin kustannuksella. Miksi lähiympäristön asuttuja alueita ei aiota nyt ottaa mukaan kaavaan, kun siihen on mahdollisuus, vieläpä Yaran kustantaman tahon toimesta? Vaiko juuri siitä syystä? Näihin seikkoihin vedoten vaadimme, että asuinalueemme otetaan mukaan nyt laadittavaan Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavaan.

Olemme jyrkästi eri mieltä siitä että 500 metriä on riittävä etäisyys ja sen ulkopuolisia alueita ei tarvitse millään tavoin huomioida. Mihin tämä perustuu, muuhun kuin Yaran etuun mahdollisimman pienestä etäisyydestä? Missään vaiheessa tätä ei ole seikkaperäisesti meille avattu, ja YVA selvityksessä on myös todettu että 500 metriä on ehdoton minimivyöhyke. Tilanteen käsittelyssä olisi syytä huomioida ennakkotapaus Hannukaisen kaivoshankkeeseen liittyvästä kaavatyöstä ja korkeimman hallinto-oikeuden lopullisesta päätöksestä 9.4.2025 kumota kaava, koska selvitysten perusteella ei voitu varmistua siitä, että kaava täyttäisi vaatimukset turvallisesta ja terveellisestä

elinympäristöstä lähiasutukselle aiheutuvien haitallisten vaikutusten osalta. Yksi kielteiseen päätöksen johtaneita keskeisiä kohtia oli, että suunnitellun suojavallin viereinen, tiheästi asuttu alue oli jätetty kaava-alueen ulkopuolelle.

Kaiken kaikkiaan, näihin seikkoihin peilaten koko kaavoitusprosessi asettaa tähän mennessä hyvin kyseenalaiseksi mukana olevien tahojen puolueettomuuden. On pöyristyttävää ja täysin selkärangatonta toimintaa, että kunta on lähdössä kaavoitustyöhön täysin Yaran sanelemien rajojen ja ehtojen mukaan, ja niiden kuntalaisten, jotka jo vuosikautia ovat eläneet valtavan epävarmuuden taakan alla, kohtaloa lykätään taas eteenpäin, hamaan tulevaisuuteen. Selkeästi tässä koetetaan saada homma hoidettua menemällä siitä missä aita on matalin, kun meidän näkökulmasta kunnalla olisi tässä mahdollisuus osoittaa vastuuntuntoa ja ajaa niiden kuntalaisten etua, jotka ovat kaivoslaajennushankkeen kannalta tukalimmassa tilanteessa, eli me ”väliinputoajat”. Eikö nyt kannattaisi homma hoitaa kunnalla ilman epämääräisiä lausuntoja ”voidaan tarkastella tulevaisuudessa”, mistä ei ole mitään hyötyä kenellekään – vai onko tilanne tosiaan niin että Yaran ehdoilla mennään ja on jo valmistauduttu siihen, että eri oikeusasteissa näitä sitten pyöritellään vuosikautia eteenpäin? Tuntuu täysin käsittämättömältä, että asiaa ei edes selvitetä millään tavoin vaan rajat pelkästään sanellaan, siitä huolimatta, että lukuisissa selvityksissä kuten yllä mainittua on todettu, että Tynnöriselle aiheutuvat haitat ovat merkittäviä ja ne on otettava huomioon. Olemme täydellisen turhautuneita asian tiimoilla olevaan sanahelinään liittyen ”vuoro-vaikutukseen” ja ”asukkaiden kuulemiseen”. Kuuleminen ja kuunteleminen ovat kaksi eri asiaa, ja jälkimmäistä emme ole vielä havainneet.

Vaadimme selkeän vastauksen perusteluineen ja toimenpiteineen tähän kannanottoon, mieluiten henkilökohtaisen tapaamisen muodossa.

VASTINE: Koska yleiskaavan laatiminen on vasta käynnistynyt, kaavoitukseen liittyy tässä suunnitteluvaiheessa paljon epävarmuuksia, mikä on valitettavaa osallisten näkökulmasta. Kaavan tavoitteiden, suunnittelualueen, kaavan sisällön ja suunnitteluratkaisujen, selvitystiedon sekä vaikutusten arvioinnin tarkentuminen kaavoitusmenettelyn edetessä on kuitenkin yleinen käytäntö niin Siilinjärven kuin muidenkin kuntien yleis- ja asemakaavoja laadittaessa. Esimerkiksi kaavoituksen alkaessa määritetty alustava suunnittelualue voi muuttua huomattavastikin suuntaan tai toiseen kaavoitusmenettelyn edetessä, mikäli edellä mainitut seikat niin edellyttävät. Arvioinnissa tunnistettavia vaikutuksia voidaan pyrkiä myös lieventämään muuttamalla toimintojen sijainteja, laajuutta tai muuta kaavaratkaisua, minkä myötä vaikutusaluetta voidaan saada pienennettyä.

Yleiskaavan alustava suunnittelualue on rajattu niin, että kaivostoiminta sekä sen merkittävät vaikutukset mahtuvat suunnittelualueen sisäpuolelle. Alustavalla suunnittelualueella maankäyttö tulee alustavan arvion mukaan muuttumaan vuoteen 2060 mennessä niin paljon, että esimerkiksi asuminen ei todennäköisesti ole mahdollista. Tynnörisen osalta on alustavasti arvioitu, että voimassa olevaa yleiskaavaa ei ole siellä tarpeen muuttaa.

Koska yleiskaavan yksityiskohdat eivät ole, eivätkä voikaan olla vielä tiedossa, myöskään kaavan vaikutuksia ei voida vielä arvioida yksityiskohtaisesti. Nyt vireillä olevan yleiskaavan alustavaa aluerajauksia tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusmenettelyn seuraavissa vaiheissa, kun kaavaluonnoksen maankäyttöratkaisut alkavat olla tiedossa ja kaavan vaikutuksia on voitu arvioida tarkemmin.

Kaavoituksen yhteydessä arvioidaan vaikutuksia (ml. taloudellisia vaikutuksia) koko siltä alueelta jonne vaikutukset ulottuvat. Vaikutusten arviointi ei siis rajoitu pelkästään kaava-alueeseen. Mahdolliset korvausmenettelyt käynnistyvät kaivostoimituksessa kaivosluvan myöntämisen jälkeen.

Tässä vaiheessa on nimenomaan mahdollista kertoa alustavaa kaava-aluetta koskevia huomioita. Mielipiteen jättäminen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja mielipiteessä esitetyt näkemykset sekä esittely- ja keskustelutilaisuudessa esitetyt kysymykset ja huomiot ovat osa kaavoitusmenettelyn vuorovaikutusta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ja kunnan kotisivuilla olevia yleispiirteisiä karttoja alustavasta kaavarajauksesta on mahdollista käyttää kommentoinnissa apuna.

Maakuntakaavan selvitysalueen osalta tulkinta on pysynyt ennallaan. Tynnörisen ja Sulkavannintyn asuinalueiden osalta tullaan tekemään jatkoselvityksiä ja vaikutusten arviointeja. Mikäli selvityksissä ja arvioinneissa päädytään sellaiseen johtopäätökseen, että joillakin nykyisillä rakennuspaikoilla asuminen ei ole syystä tai toisesta mahdollista vuoteen 2060 saakka, Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan alustavaa suunnittelualuetta on tarpeen laajentaa. Tällaisten rakennuspaikkojen tulevaisuuden maankäyttömuodot tullaan ratkaisemaan samassa kaavoitusmenetelyssä kaivos- ja tehdastoimintojen kanssa.

2.12 Mielipide 12

Me allekirjoittaneet haluamme ehdottaa mainittuun osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan seuraavia tarkennuksia ja lisäyksiä.

Ehdotuksemme

Yleiskaava- kohtaan on lisättävä kaikki nyt merkittyyn suunnittelualueeseen kuuluvien alueiden lisäksi ympäröivät asumiseen tarkoitettut ja käytetyt yleiskaava-alueet riittävältä etäisyydeltä hanke-alueesta. Nyt kuvaus OAS:ssa on liian suppea AKL 39 §:n sisältövaatimusten nojalla.

Asemakaava- kohtaan on lisättävä olemassa olevien ja läheisyydessä sijaitsevien asuinalueiden asema riittävältä etäisyydeltä hankealueesta. Nyt kuvaus on liian suppea AKL 39 §:n sisältövaatimusten nojalla.

Nyt valmistelussa olevan yleiskaavan yhteensovitus - suunnitelma olemassa oleviin ympäröiviin asuinalueisiin ja muuhun yhdyskuntarakenteeseen puuttuu täysin. Puhutaan vain mahdollisista suoja-alueista.

Suunnitelmassa on ilmaistava, miten suunnitelmassa varaudutaan täyttämään yleiskaavan keskeinen sisältövaatimus eli elinympäristön terveellisyys ja turvallisuus ympäröivän asutuksen suhteen. Suunnitelmassa on ilmaistava, kuinka kunta aikoo huolehtia aikaisemman toimintansa aiheuttamasta yhdyskuntarakenteen säilyttämisestä, ei hajottamisesta. Tämä tarkoittaa jo perustettuja asuinalueita.

Suunnitelmassa mainitaan, että Siilinjärven kunta päivittää vireillä olevan yleiskaavan suunnittelualueeseen rajautuvia voimassa olevia yleiskaavoja tarvittavilta osin myöhemmin omana työnään. Tämä kohta on poistettava. Asia on suunniteltava ja arvioitava tässä yhteydessä.

Perustelut

Esittelytilaisuus 8.10.2025

Siilinjärven kunta järjesti yleiskaavatyön tämän hetkisen vaiheen esittelytilaisuuden Kuuslahden juhlatilalla 8.10.2025. Kysymys oli pääasiassa Yaran laajentamishankkeesta keskustan asutuksen suuntaan. Tilaisuudessa kunnan edustajat ja yleiskaavaa tekemään hankitut tahot esittelivät Yaran tehdas- ja kaivosalueen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Tehtävään palkatun Ramboll Finland Oy:n edustaja esitti, että laadittu ympäristövaikutusten arviointi on pohjana yleiskaavatyölle. Hän esitti, että sen lisäksi yleiskaavatyön kestäessä tehdään koko ajan ympäristövaikutusten lisäarviointia. Hän korosti, ettei arviointia tehdä erillisenä, vaan koko ajan työn kestäessä.

Suunnitelmassa on kuitenkin todettu, että Siilinjärven kunta myöhemmin päivittää nyt vireillä olevan yleiskaavan suunnittelualueeseen rajautuvia, voimassa olevia yleiskaavoja tarvittavilta osin myöhemmin omana työnään.

Tämä kirjaus suunnitelmassa ja yleiskaavatyön laatijan ilmoituksen kesken on todella ristiriitainen. Jo YVA:n yhteydessä on todettu, että ympäristövaikutuksia on tiedossa hankealueen ulkopuolellekin eli laajemmin kuin nyt tätä yleiskaavaa aloitettaisiin valmistella. ELY- keskuksen perustellussa päätelmässä YVA:sta ja keskuksen kannanotoista ilmenee, että hankkeesta aiheutuisi monenlaisia ympäristövaikutuksia hankealuetta laajemmalle alueelle. Muun ohessa niitä olisivat

haitat asuinoloihin sekä mm. vaikutukset asuntojen ja kiinteistöjen arvoihin. Taloudelliset vaikutukset kuuluvat tähän yleiskaava-asiaan. Sen todistivat myös lukuisat puheenvuorot 8.10.2025 tilaisuudessa.

Jos yleiskaava-alueiden ja asemakaava-alueiden päivitys tehtäisiin myöhemmin erillisenä, ei yleiskaavan valmistelijan väite koko työn ajan tehtävästä vaikutusten arvioinnista ole lainkaan looginen. On nähtävissä selkeä vaara siitä että yleiskaavoituksella hajoitettaisiin olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta yleiskaava- ja asemakaava-alueilla. Tarkoitus pitäisi olla olemassa olevan yhdyskuntarakenteen pohjalta kestävän kehityksen luominen tavoitteiden suuntaisesti kohti entistäkin kiinteämpää yhdyskuntarakennetta. Siilinjärven kunta on kaavoittanut ympäröivät alueet asumiselle tietoisena aikoinaan Kemira-yhtiön hyväksytystä kaivospiiristä. Siilinjärven kunta on omalla kaavoituksellaan ja päätöksillään järjestänyt alueemme asuinalueiksi, vaikka alueen malmivarat ovat olleet tiedossa jo kauan. Siilinjärven kuntapäättäjät ja virkamiehet ovat toimineet näin, vaikka mm. Honkamäen ja Sulkavanniin asuinalueiden viereen eli Laukansalon alueelle on silloinen Kemira saanut kaivosluvan (kaivospiiri) jo vuonna 1980. Siilinjärven kuntapäättäjät ovat tästä tietoisena hyväksyneet asemakaavan tuon ajankohdan jälkeen mm. Honkamäkeen ja Sulkavanniin vuonna 1982 ja Mäkelän alueelle vuonna 1984. Lisäksi mm. yleiskaavat on vahvistettu vielä vuonna 2016 asumiseen Tynnöriselle, Jynkänlahdelle, Jynkänmäkeen ja Kuuslahteen. Kunta on lisäksi myöntänyt rakennuslupia laajalti Yaran tehdas- ja kaivosalueen ympäristöön.

Nyt laadittava yleiskaavan sisältövaatimukset edellyttävät yllä mainitun tilanteen huomioon ottamista ja tässä suunnitelmassa.

Siksi esityksemme siitä, että kaikki lähialueet on otettava jo nyt mukaan tuohon suunnitelmaan, on perusteltu.

Toteamme, että sillä tulee olemaan selvä vaikutus siihen, minne uutta avolouhusta on perusteltua suunnitella.

Laajennuksen jälkeen tulee varmuudella esille, että Yaran suunnitelmat vaihtoehtoista 3 ja 4 ovat nekin liian lähellä asutusalueita.

Yleistä:

Yleiskaava on yleisesti käsitetty koko kunnan maantieteellisen alueen maankäytön suunnitelmaksi. Osayleiskaavat käsittelevät kunnan tiettyjä osia. Yleiskaavalla on lähtökohtaisesti yhteiskunnallinen, yleisesti maankäyttöä palveleva lähtökohta. Kunnanhallituksen päätettäväksi on nyt tullut yhden yrityksen tarpeita vastaava pyyntö yleiskaavatyöstä.

Asiaa ei ole toistaiseksi kunnanhallituksessa lähestytty yhteiskunnallisesti, kunnan yleisten tarpeiden, mainitun yrityksen, muiden yritysten, kiinteistönomistajien ja asukkaiden näkökulmasta. Mikäli kaava laadittaisiin vain Yaran Siilinjärven toimipaikan alueelle ja erityisesti nyt puheena olevalle hankealueelle ja yleiskaavasunnittelun tarkoittamalle alueelle, jäävät valmistelussa huomioon ottamatta kaikki ja varsinkin suunnittelussa olevan hankkeen vaikutukset ympäristöön, ja erityisesti Yaran alueiden läheisyydessä oleville ihmisten käytössä oleville asuinalueille. Näitä ovat ainakin aiemmin mainitut Leppäkaarten, Tynnörisen, Simonsalon, Sulkavanniin, Jynkänlahden, Kuuslahden, Kolmisopen, Koivumäen ja Heinämäen alueet. Kunnan ei pidä lähteä tekemään yleiskaavaa vain yhden yrityksen tarpeisiin, koska kaavoitus on laajempi kokonaisuus, joka vaikuttaa nykyisiin kaavoitettuihin alueisiin, laajasti ympäristöön ja ihmisten omistamien kiinteistöjen arvoon. Miksi edistäisimme yhden yrityksen taloutta, ja unohtaisimme tuhansien ihmisten talouden?

Yleiskaavan laadinnassa velvoittavat laissa olevat sisältövaatimukset (AKL 39 §). Ne tarkoittavat nimenomaan oikeudellista harkintaa. Ne voidaan siis ottaa huomioon mm. valitusprosesseissa oikeudellisina asioina. Tämä pääasia on sinänsä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa tavoitteiden osalta lausuttu. Se ei kuitenkaan näy konkreettisesti suunnitelmasta.

Yleiskaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomio olemassa olevan yhdyskuntarakenteen toimivuuteen, taloudelliseen ja ekologiseen kestävyYTEEN liittyvät tekijät (39 § 1- kohta). Tämä oikeuskirjallisuuden mukaan tarkoittaa sitä, että yleiskaavoituksella ei tulisi hajottaa yhdyskuntarakennetta, vaan luoda olemassa olevan yhdyskuntarakenteen pohjalta kestäväN kehityksen tavoitteiden suuntaisesti entistäkin kiinteämpää yhdyskuntarakennetta.

Suunnitelmassa puhutaan asioista niin yleisellä ja ympäröivällä tasolla, että ihmisten on vaikea tämän suunnitelman pohjalta hahmottaa kokonaisuutta on ottaa asiaan kantaa. Tarvitaan enemmän konkretiaa suunnitelmaan. Yleiskaavan sisältövaatimuksissa olevat seikat on lain mukaan (AKL) selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittava yleiskaavan ohjaustavoitteet ja tarkkuus sitä edellyttävät. Koska kaivosta suunnitellaan nyt asutusalueiden lähelle ja YVA:ssa on jo yleisellä tasolla lausuttu, että hankkeella on monenlaisia vaikutuksia asukkaille ja ympäristölle, yhteiskunnan ohjaus edellyttää, että kaavassa on laajalti otettava nämä seikat huomioon ja asiat kuvattava riittävän tarkasti.

Kohta, jossa mainitaan Siilinjärven kunnan päivittävän vireillä olevan yleiskaavan suunnittelualueeseen rajautuvia voimassa olevia yleiskaavoja tarvittavilta osin myöhemmin omana työnään, on hämmästyttävä tähän kokonaisuuteen liittyen. Katso myös edellä olevia perusteluja.

Suhtautuminen kuvaa hyvin tätä yleistä tapaa tehdas- ja kaivosalueeseen liittyvien asioiden palasina tuomisesta yhteiskunnan käsittelyyn koko Kemiran ja Yaran historiassa. On ilmeisesti olemassa oletus, että asiat menevät näin helpommin läpi yhteiskunnan päätöksenteon rattaissa. Kysymys on niin isosta yhteiskunnallisesta asiasta, että se on ehdottomasti käsiteltävä kokonaisuutena.

Tätä edellyttävät myös AKL 9 §:n vaatimukset:

”Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset.

Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.”

Säännös on otettu suunnitelmaan mukaan, mutta siitä puuttuu riittävä konkreettisuus, jotta ihmiset voisivat sitä arvioida.

VASTINE: Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kuvataan yleiskaavan laatimisen yhteydessä noudatettavat osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyt sekä kaavan vaikutusten arvioinnin periaatteet ja tavat. Varsinaisiin yleiskaavan suunnitteluratkaisuihin voidaan ottaa kantaa vasta vireillä olevan yleiskaavan seuraavissa vaiheissa ja myöhemmissä erillisissä lupamenettelyissä. Mielipiteessä mainitut AKL 39 §:n sisältövaatimukset koskevat kaavoitusmenettelyn myöhemmissä vaiheissa laadittavan yleiskaavakartan sisältöä, eivät niinkään yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitetään yleiskaavan alustavat tavoitteet, joiden mukaan yleiskaavalla on tarkoitus määritellä kaivos- ja tehdastoimintojen alueet tarvittavine suoja-alueineen sekä nimenomaan yhteensovittaa eri maankäyttömuotojen tarpeet Siilinjärven taajamatoimintojen kanssa.

Koska yleiskaavan laatiminen on vasta käynnistynyt, kaavoitukseen liittyy tässä suunnitteluvaiheessa paljon epävarmuuksia, mikä on valitettavaa osallisten näkökulmasta. Kaavan tavoitteiden, suunnittelualueen, kaavan sisällön ja suunnitteluratkaisujen, selvitystiedon sekä vaikutusten arvioinnin tarkentuminen kaavoitusmenettelyn edetessä on kuitenkin yleinen käytäntö niin Siilinjärven kuin muidenkin kuntien yleis- ja asemakaavoja laadittaessa. Esimerkiksi kaavoituksen alkaessa määritetty alustava suunnittelualue voi muuttua huomattavastikin suuntaan tai toiseen

kaavoitusmenettelyn edetessä, mikäli edellä mainitut seikat niin edellyttävät. Arvioinnissa tunnistettavia vaikutuksia voidaan pyrkiä myös lieventämään muuttamalla toimintojen sijainteja, laajuutta tai muuta kaavaratkaisua, minkä myötä vaikutusalueita voidaan saada pienennettyä.

Tavoitteena on laatia yleiskaava, joka mahdollistaa Siilinjärven kaivos- ja tehdasalueen toiminnan jatkumisen 2060-luvulle. Yleiskaavan alustava suunnittelualue on rajattu niin, että kaivostoiminta sekä sen merkittävät vaikutukset mahtuvat suunnittelualueen sisäpuolelle. Esimerkiksi kuntakeskuksen suuntaan ei ole hyödyntämiskelpoisia malmivaroja Laukansalon lounaispuolella. Alustavalla suunnittelualueella maankäyttö tulee alustavan arvion mukaan muuttumaan vuoteen 2060 mennessä niin paljon, että esimerkiksi asuminen ei todennäköisesti ole mahdollista.

Koska yleiskaavan yksityiskohdat eivät ole, eivätkä voikaan olla vielä tiedossa, myöskään kaavan vaikutuksia ei voida vielä arvioida yksityiskohtaisesti. Nyt vireillä olevan yleiskaavan alustavaa aluerajaukseen tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusmenettelyn seuraavissa vaiheissa, kun kaavaluonnoksen maankäyttöratkaisut alkavat olla tiedossa ja kaavan vaikutuksia on voitu arvioida tarkemmin.

Tynnörisen ja Sulkavanniin alueiden osalta tullaan tekemään jatkoselvityksiä ja vaikutusten arvioita. Mikäli selvityksissä ja arvioinneissa päädytään sellaiseen johtopäätökseen, että joillakin nykyisillä rakennuspaikoilla asuminen ei ole syystä tai toisesta mahdollista vuoteen 2060 saakka, Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan alustavaa suunnittelualuetta on tarpeen laajentaa. Tällaisten rakennuspaikkojen tulevaisuuden maankäyttömuodot tullaan ratkaisemaan samassa kaavoitusmenettelyssä kaivos- ja tehdastoimintojen kanssa.

Kaavoituksen yhteydessä arvioidaan vaikutuksia (ml. taloudellisia vaikutuksia) koko siltä alueelta jonne vaikutukset ulottuvat. Vaikutusten arviointi ei siis rajoitu pelkästään kaava-alueeseen.

Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan tarkentuvan aluerajauksen ja kaavan merkittävien vaikutusten ulkopuolelle tulee jäämään yleiskaava-alueita, joita kunta kaavoittaa tarvittaessa erikseen. Yaran yleiskaava-alue on tarkoitus määritellä niin laajaksi, että sen ulkopuolisilla alueilla kaivostoiminta ei enää aiheuta merkittäviä vaikutuksia eikä siten muutoksia maankäyttömuotoihin. Yaran yleiskaava-alueen ulkopuolella kunta arvioi kaavamuutosten tarpeet tapauskohtaisesti erikseen. Esimerkiksi etelässä Yaran alustava yleiskaava-alue rajautuu voimassa olevaan Kirkonkylän yleiskaavaan, jota on tarkoitus laajentaa Pöljän suuntaan. Samalla kunta tarkastelee voimassa olevan yleiskaava-alueen mahdolliset päivitystarpeet koko keskusta-alueen osalta.

2.13 Mielipide 13

Pyydän, että omistamani tila, joka sijaitsee aivan yleiskaava-alueen rajalla Sulkavantiellä, liitetään Yaran yleiskaava-alueeseen.

VASTINE: Yleiskaavan alustava suunnittelualue on rajattu niin, että kaivostoiminta sekä sen merkittävät vaikutukset mahtuvat suunnittelualueen sisäpuolelle. Alustavalla suunnittelualueella maankäyttö tulee alustavan arvion mukaan muuttumaan vuoteen 2060 mennessä niin paljon, että esimerkiksi asuminen ei todennäköisesti ole mahdollista.

Koska yleiskaavan yksityiskohdat eivät ole, eivätkä voikaan olla vielä tiedossa, myöskään kaavan vaikutuksia ei voida vielä arvioida yksityiskohtaisesti. Nyt vireillä olevan yleiskaavan alustavaa aluerajaukseen tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusmenettelyn seuraavissa vaiheissa, kun kaavaluonnoksen maankäyttöratkaisut alkavat olla tiedossa ja kaavan vaikutuksia on voitu arvioida tarkemmin.

Tynnörisen ja Sulkavanniin alueiden osalta tullaan tekemään jatkoselvityksiä ja vaikutusten arvioita. Mikäli selvityksissä ja arvioinneissa päädytään sellaiseen johtopäätökseen, että joillakin nykyisillä rakennuspaikoilla asuminen ei ole syystä tai toisesta mahdollista vuoteen 2060 saakka, Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan alustavaa suunnittelualuetta on tarpeen laajentaa. Tällaisten rakennuspaikkojen tulevaisuuden maankäyttömuodot tullaan ratkaisemaan samassa kaavoitusmenettelyssä kaivos- ja tehdastoimintojen kanssa.

Kaavoituksen yhteydessä arvioidaan vaikutuksia (ml. taloudellisia vaikutuksia) koko siltä alueelta jonne vaikutukset ulottuvat. Vaikutusten arviointi ei siis rajoitu pelkästään kaava-alueeseen.

Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavan tarkentuvan aluerajauksen ja kaavan merkittävien vaikutusten ulkopuolelle tulee jäämään yleiskaava-alueita, joita kunta kaavoittaa tarvittaessa erikseen. Yaran yleiskaava-alue on tarkoitus määritellä niin laajaksi, että sen ulkopuolisilla alueilla kaivostoiminta ei enää aiheuta merkittäviä vaikutuksia eikä siten muutoksia maankäyttömuotoihin. Yaran yleiskaava-alueen ulkopuolella kunta arvioi kaavamuutosten tarpeet tapauskohtaisesti erikseen.

Mielipiteessä mainittu kiinteistöllä on voimassa Kirkonkylän yleiskaava, jota on tarkoitus laajentaa Pöljän suuntaan. Samalla kunta tarkastelee voimassa olevan yleiskaava-alueen mahdolliset päivitystarpeet koko keskusta-alueen osalta.